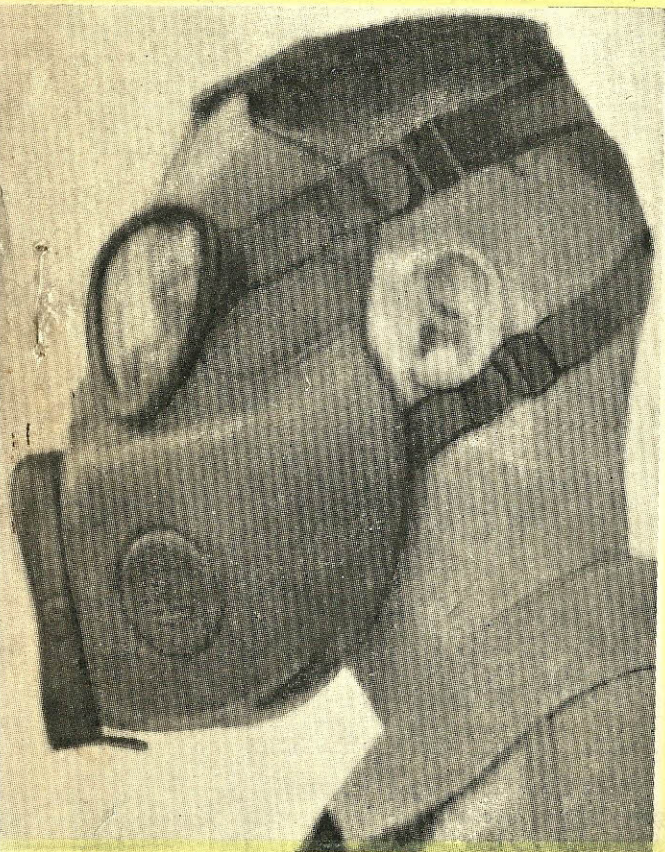

צקלון

57

צבא הגנה לישראל
הוצאת «מערכות»

צקלון

לקט תרגומים

תוכן הענינים

שיקולים והחלטות במלחמת-סואץ:

מפקד כוחות-הכרית על המבצע הגנ' צ' קיטלי 3

מפתח לחוברות „צקלון“ 46-57 33

צבא הגנה לישראל
הוצאת „מערכות“

כסלו תשי"ח - דצמבר 1957

מ" 57 (כרך ה')

תמונת השער

מסכה נגד התקפה כימית, ביולוגית ורדיולוגית

המסכה הומצאה באר"ב. נערכים בה עתה ניסויים בתנאי-
שירות על ידי הצבא האמריקני. יעודה להגן על הגייסות
הגנה כל-כוללת מפני גזים, גזי-נבגים וחשרות אבק רדיו-
אקטיבי. היא מאפשרת ראות משופרת יותר ודיבור נוח יותר,
ומקילה יותר על הנשימה, מאשר מסכות אחרות: אין היא
מגינה מפני חקרנות ישירה.

בית דפוס צבאי 665

שיקולים והחלטות במלחמת-סואץ

מפקד כוחות-הברית על המבצע

נוסח „איגרת-הדוח“ של הגנ' סיר צ'. קייטלי לממשלת בריטניה

א'

הרקע

ב-11 באוגוסט 1956, עם התמנותי להיות המפקד-הראשי של כוחות-היבשה הבריטיים במזרח-התיכון הודיעוני, כי בשים לב למעשה שעשתה מצרים בהלאימה את תעלת-סואץ החליטו ממשלת הוד-מלכותה וממשלת צרפת לרכז כוחות מסוימים במזרח הים-התיכון למקרה שיופיע ההכרח בהתערבות מזוינת להגנה על ענייניהן; וכי במקרה כזה עתיד אני להתמנות למצביא-הברית הראשי של הכוחות הבריטיים והצרפתיים שיופעלו.

בתפקידי כמפקד-הראשי של כוחות היבשה שבמזרח-התיכון כבר עסקתי בתכנון מבצעים אפשריים באותו אזור — אולם בעיקר לקראת האפשרות שבריטניה תצטרך לקחת חבל בהתנגשויות כתוצאה מהתחייבויותיה במסגרת הברית האנגלו-ירדנית.

עתה היה הכרח לעיין בשאלה המפורשת: מה היא הפעולה שיש לנקוט בה נגד מצרים, אם תפישת התעלה על ידיה תביא לידי פעולות איבה? הכוחות המפורטים להלן סומנו-לפעול על ידי ממשלות בריטניה צרפת, למקרה שיתגלה הכרח לפתוח בפעולות:

כוחות בריטיים

כוחות-צ'

- קבוצת-משימה של נושאות-מטוסים.
- קבוצת כוחות-סיוע — כולל סיירות, ספינות מסוג „דאירינג“¹, משחתות ופריגטות.
- קבוצת שולות-מוקשים.
- שיטת לחמה-אמפיבת.

(1) הספינות מסוג „דאירינג“ — מעין משחתות-רבתי בריטיות שאותן התחילו לבנות בסוף שנות ה-40. בשל עצמתן מיוחדים להן מקום של „סוג ביניים“ בפני עצמו, בין המשחתות הגדולות לסיירות-הקלות — המער.

מקורות ומחברים

(הארות והערות לקורא)

שיקולים והחלטות במלחמת-סואץ: מפקד כוחות-הברית על המבצע
זאת הגנ' צ'. קייטלי.

המצביא הראשי של כוחות-הברית האנגלו-צרפתיים במסע-המלחמה לכיבוש תעלת-סואץ, מספר ב„איגרת-הדוח“ שלו לממשלת בריטניה את פרשתו „מאלף ועד תו“ — כיצד נתמנה לתפקידו זה, מהי המשימה שהוגדרה לו, אילו כוחות ניתנו לו, הערכתו את המצב — שהשתנה לעיתים קרובות — התכנון, התרגול ופריסת הכוחות בשלב שלפני ההתקפה, התמורות המדיניות הפתאומיות שהשפיעו על מהלך ההכנות וחוללו שינויים מפתיעים ב„רגע האחרון“, עצם ההתקפה לשלביה השונים, והסיום המדיני העגום שלה.

למותר לציין מה רבה חשיבותה של איגרתו להבנת ההתפתחויות במלחמת סיני וסואץ, בשנת 1956.

בחוברת זו מתפרסם המפתח לחוברות „צקלון“ בשנת 1957 (כרך ה'). בערך „מלחמת-סואץ“ ימצא הקורא את רשימת המאמרים שפרסמנו בשנה החולפת על נושא זה, ויוכל להסתייע בהם להבהרת פרשיות מסוימות בסיפורו של הגנרל קייטלי.

כוחות יבשה

- בריגדת הצנחנים המוגברת העצמאית ה-16.
- בריגדת ה"קומנדו" ה-3 "לצבא הצי" המלכותי.
- הדיביזיה המשוריינת ה-10.
- דיביזיות הרגלים ה-3.

כוחות-אוויר

- כוח המפציצים-הבינוניים הקלים.
- כוח מטוסי-הקרב ומטוסים להתקפות קרקע — אלה שבבסיסי יבשה ואלה הנישאים בנושאות-מטוסים.
- כוח-סיוור.
- כוח-תובלה.
- כוח-הליקופטרים.

כוחות-יצרפתיים

כוחות-צי

- קבוצת-משימה של נושאות מטוסים.
- קבוצת כוחות-סיוע — כולל אנית-מערכה אחת, סירות, משחתות ופריגטות.
- קבוצת שולות-מוקשים.

כוחות-יבשה

- הדיביזיה המוטסת ה-10.
- הדיביזיה המיכנית-המהירה ה-7.

כוחות-אוויר

- כוח מטוסי-קרב ומטוסים להתקפות קרקע — אלה שבבסיסי יבשה ואלה הנישאים בנושאות מטוסים.
- כוח-סיוור.
- כוח-תובלה.

המפקדים שלהלן נתמנו, על מנת שיערכו תכניות — ושיטלו את הפיקוד במקרה של פתיחה בפעולות:

- אדמירל-משנה-של-אקסדרה פ. ברג'ו — סגן מצביא-הברית הראשי.
- אדמירל-משנה מ. ריצ'מונד — מפקד כוח-המשימה הצי (ב-24.10.56 בא תחתיו אדמירל-משנה ד. פ. דארנפורד-סלייטר).
- סגן-אדמירל פ. לנסלוט — סגן מפקד כוח-המשימה הצי.

- גנרל-לויטננט סר היו סטוקול — מפקד כוח-המשימה היבשתי.
- גנרל-הדיביזיה א. בופורט — סגן מפקד-כוח המשימה היבשתי.
- מרשל-האוויר ד. ה. פ. ברנט — מפקד כוח-המשימה האווירי.
- גנרל-הבריגדה ר. ברוהון — סגן מפקד כוח-המשימה האווירי.

כוננתי בלונדון מפקדת-ברית קטנה, ובדומה לכך הקימו מפקדי כוחות-המשימה את מפקדותיהם, אשר אף הן נמצאו בלונדון.

כתוצאה מכך שהכוחות הנוגעים-בדבר נמצאו במקומות כה מרוחקים זה מזה כממלכה-המאוחדת, מלטה, קפריסין, צרפת ואלג'יר — ומפקדתי היתה מפוצלת בין לונדון מזה וקפריסין מזה — נדרשו מכל המפקדים נסיעות לרוב. במשך אבגוסט וספטמבר עובדו תכניות לנקיטת פעולה במצרים, באם יקרה ויתהווה משבר אשר יחייב את התערבותנו. תכניות אלו היו בהכרח גמישות; שכן לא ניתן היה לראות-מראש בדיוק באיזה מסיבות עלול להופיע הכרח להתערב. מכל מקום, ברור היה שתהיה-אשר-תהיה הפעולה אשר תדרש, תמיד תצריך היא מבצעי-הסתערות מוטסים ומושטים בים; והכוחות-המוטסים ויחידות-הקומנדו הבריטיים והצרפתיים הוכנו ואומנו לקראת פעולה כזו.

המגבלות העיקריות למבצעינו נבעו מן הגורמים הבאים:

- (1) העדר נמלים נאותים בקפריסין, וכן מעגנים ומשטחי-חניה קשים לספינות הנחיתה — דבר אשר בגללו היה הכרח שכל הסתערות-מושטת תשוגר ממלטה, המרוחקת למעלה מ-1500 ק"מ.
- (2) מחסור בשדות תעופה בקפריסין. בראשית התכנון נמצא בשימוש רק שדה-התעופה שליד ניקוסיה ואף על זה היה עובר אז שידוד כל מבנהו, והוא לא פעל במלוא יכולתו התקינה.
- (3) משאבי ספינות-נחיתה ותובלת-אוויר היו מוגבלים. היו לנו בסך הכל רק 18 אניות נחיתה לטנקים (LST) ו-11 כלי "ספן נחיתה לטנקים" (LCI). היתה לנו יכולת-היסס שהספיקה בשביל שני גדודים, אך משאביה-יכולת לאספקה בדרך האוויר היו מצומצמים מאוד.

ב

בתחילת אוקטובר קיבלתי הוראה ל"שדר" את התכניות הקיימות, באופן שאפשר יהיה, באם יופיע הצורך בכך, לנקוט פעולה בכל עת במשך חודשי החורף, היו לכך מסקנות ותוצאות נרחבות.

אי אפשר היה להחזיק אנשים למשכיוֹזמן ארוכים במצב בו נדרשת מהם כוונות לנוע לקראת פעולה לאחר אתראה של מספר שעות; ובשים לב לכך כי הגיוס קיים כבר פרק־זמן ממושך, היה רצוי במיוחד להתחיל לשלח לחופש את העתודאים, אשר נקראו־לדגל תוך מתן אתראה צרת־זמן ביותר.

היה הכרח לפרוק את מטענן של אחדות מן האניות נושאות כלי־הרכב; שכן חלק מכלי־הרכב אלה הוטענו לאניות מזה שלושה חודשים, והסוללות והציוד שבהם החלו עתה נפגמים במידה כזו, עד שספק היה, אם כלי־הרכב אלה יהיו מסוגלים להתחיל־ולנוע לאחר שיועלו לחוף. נוסף על כך גדולה היתה באניות הטעונות הסכנה לבניזין.

בקפריסין נצבר ונאסף מלאי של אספקה; אולם אפילו כך, מחמת יכולתם המוגבלת של הנמלים היה הכרח כי רוב האניות שנועדו להבאת „כוחות־המשך" הבאים אחרי ההסתערות, ולהובלת האספקה לגייסות המסתערים תבואנה מהממלכה־המאוחדת. דבר זה הצריך כי אניות, אשר מבחינה כלכלית לא היתה כל אפשרות להחזיקן טעונות למשך פרק־זמן ארוך, תגויסנה־לשירות ותפלגנה למזרח הים־התיכון.

היה צורך להטות לנתיב־הנועה אחרים את הספנות הניטרלית שבתעלת־סואץ ובגישות אליה, בטרם יוכלו להעריך מבצעים כל שהם.

נדרשו ידיעות־מודיעין עדכניות על הכנות המצרים ועל מערכיהם היבשתיים והאוויריים. דבר זה עתיד היה להצריך סיור צילומי מעל לאיזור־ההסתערות ומעל לשדות התעופה.

היה הכרח לנקוט פעולה — ואמנם היא תוכננה — לפינוי הקבלנים הבריטיים שעבדו בבסיס־סואץ.

מזג האויר עתיד היה להחמיר — והדבר שם דגש חזק יותר במשך־הזמן הדרוש בשביל מסע ספינות־הנחיתה־להסתערות ממלטה — היא הנמל הקרוב ביותר בו ניתן היה להחזיקן — אל פורט סעיד.

סכום־התוצאות של גורמים אלה התבטא בקביעת הצורך בפרק־זמן ארוך יותר שיפריד בין קבלת פקודת־הביצוע על התחלת הפעולות לבין המועד בו ניתן יהיה להעלות את הכוחות לחוף מצרים.

משך־האתראה אשר נתקבל לפני כן לגבי התחלת הפעולות היה 10 ימים; אם כי בדיעבד לא קיבלנו אלא רק מקצת יותר מ־10 שעות.

תרגילים

אחת הגדולות שבבעיותינו היתה כיצד לתרגל ולאמן את הגייסות ואת המפקדות הנוגעים־בדבר לקראת המשימה אשר היתה צפויה לנו — וזאת בשל פיזורם העצום של כוחות אלה.

הכוחות שבממלכה־המאוחדת היו מרוכזים במישור סאלסברי ובחניות־הבית שלהם, ובוצעה בהם מידה מסוימת של אימון־יחידות מועיל.

תרגילי נחיתה נערכו במלטה ביחידות הקומנדו והגדוד ה־6 לרגימנט הטנקים המלכותי.

היה זה בשדה הפיקוד והפיקוח, ובמיוחד לגבי תרגילי־הקשר, שהרגשנו את עצמנו פועלים במסיבות המכבידות ביותר, ויש משום ציון־רב לזכותם של כל המפקדות מסגל־הקשר, שהתקשורת היטיבה כל כך לפעול.

בראשית אוקטובר תבעו מפקדי כוחות־המשימה בתוקף, כי יקוים תרגיל־קשר־למפקדות, וזאת במיוחד כדי לתרגל את אנית־המפקדה. תרגיל זה, אשר כונה תרגיל „בוטוק" („ווגרירה לסירה"), הוחלט עליו באוקטובר, ותוכנן כי הוא יתקיים בראשית נובמבר; בסופו־של־דבר לא נתקיים מעולם.

הגיוס הישראלי

במשך השבוע האחרון באוקטובר באו ממקורות המודיעין, מתל־אביב וממקומות אחרים, הודעות על סימנים מתחזקים והולכים לגיוס ישראלי. כתוצאה מידיעות אלו ננקטו אמצעי זהירות ידועים לגבי מידת כוונותם של כוחותינו. ב־29 באוקטובר פתחה ישראל במתקפה על פני חצי־האי סיני.

ג'

המצב ב־30 באוקטובר

ב־30 באוקטובר הודיעוני כי ממשלת הוד־מלכותה מוסרת דרישה המופנית אל ישראל ואל מצרים:

- א. להפסיק פעולות־האיבה ביבשה, בים ובאוויר;
- ב. להסיג את הגייסות המתנגשים למרחק 10 מיל (כ־16 ק"מ) מתעלת סואץ;
- ג. להניח לכוחות אנגלו־צרפתים לתפוס את פורט־סעיד — איסמעיליה וסואץ.

הוטל עלי להיות מוכן להתחלת פעולות ב־31 באוקטובר במקרה שדרישה זו לא תתקבל על ידי זו או אחרת מן המדינות האמורות.

היה ברור על כן, כי במקום רוח־הזמן בן 10 הימים אשר הניחו, כי יפריד בין פקודת־ההפעלה לתחילת המבצעים, עלול הנני לקבל כ־10 שעות בלבד; וכי יתכן מאוד שמבצעינו יהיו שונים בתכלית מאלה שלקראתם תכננו.

רבה היתה המלאכה שהצריכה עשייה.

מהצעדים המעטים המידיים שהיה צורך לנקטם, החשובים ביותר היו אלה:

- א. להשלים את העמדת חיל-האוויר של בעלות-הברית במצב של כוננות;
- ב. להוריד לספינות, ולהוציא להפלגה בים, את כוח-ההסתערות הבריטי ממלטה ואת כוח-ההסתערות הצרפתי מהמרחב-המערבי של הים-התיכון;
- ג. להוריד לספינות, ולהוציא להפלגה בים, את הכוחות להמשך הפעולה המידי (לאחר שיעלו כוחות ההסתערות בחוף) ממלטה, ממערב הים-התיכון ומן הממלכה-המאוחדת.
- ד. לכונן ולהפעיל את כל רשתות קשר-הפיקוד בין מפקדת כוחות-הברית שלי, מפקדות כוחות-המשימה ומפקדות העוצבות.

כוחות הברית היו אותה-שעה ערוכים כדלהלן:

כוחות צי

כוחות הצי הבריטיים והצרפתיים נמצאו אז בדרך כלל באיזור המרכזי של הים-התיכון.

כוחות יבשה בריטיים

בריגדת הצנחנים העצמאית ה-16 — בקפריסין.
בריגדת ה"קומנדו" ה-31 וגדוד הטנקים המלכותי ה-6 — במלטה.
דיביזית-השריון ה-10 — בלוב.
דיביזית הרגלים ה-3 — בממלכה המאוחדת.

כוחות יבשה צרפתיים

הדיביזיה המוטסת ה-10 — בחלקה בקפריסין.
הדיביזיה המיכנית-המהירה ה-7 — באלגיריה.

כוחות אוויר בריטיים

כוח המפציצים בקפריסין ובמלטה.
3 טייסות להתקפות קרקע ("אווירית-סער") — בקפריסין.

כוחות אוויר צרפתיים

2 טייסות להתקפות קרקע ("אווירית-סער") — בקפריסין.

ד

תכנית המבצעים

בשעה 0430 ב-31 באוקטובר הודיעוני, כי ממשלת ישראל הסכימה לדרישה וכי מצרים דחתה אותה.

תפקידי הוגדר כלהלן:

1. להביא לידי הפסקת פעולות איבה בין כוחות ישראלים ומצריים.
 2. להציב כוחות בין אלה של ישראל ומצרים.
 3. לתפוס את פורט-סעיד, איסמעיליה וסואץ.
- הסכמת הישראליים לדרישותינו, ודחייתן על ידי המצרים — פירושן היה כי מעתה עלינו לנהל פעולות נגד המצרים, במסגרת מטרות מוגבלות. ההוראות שניתנו לי אמרו, כי על מבצעי האוויר נגד המצרים להתחיל ב-31 באוקטובר.
- האומדן שלי לעצמה המצרית באותו הזמן היה כלהלן (בלי להביא בחשבון אותם כוחות אשר היה ידוע, כי הם הופעלו בחצי האי סיני): —

חיל-האוויר המצרי

- 80 מטוסי-קרב "מיג-15".
- 45 מפציצי "איל-28".
- 25 מטוסי-קרב "מטאור".
- 200 מטוסי אימון, קישור ותובלה.
- 57 מטוסי-קרב "ומפיר".

חיל-הצבא המצרי

75.000 רגלים.

300 טנקים, ובתוך זה למעלה מ-150 טנקים רוסים חדישים ("יוסף סטלין-3", "T-34" ו-"T-85"²). מספר בלתי ידוע של תותחים נגד-טנקיים משוריינים בעלי הסע עצמי ובתוכם כלים רוסיים חדישים מסוג — S.U.100, מספר ניכר של תותחים נגד-מטוסיים, ומערכת מכ"ם מאורגנת חדישה.

בראש-דאגותי עמד בדרך-הטבע ענין המהירות. חלקים ידועים בתכניות הקודמות יכלו להתאים למבצע כזה אשר אותו נדרשתי עתה להוציא-לפועל. ואילו חלקים אחרים שבהם לא יכלו להתאים לכך.

ברור היה כי הגורם העיקרי הקובע מגבלות לגבינו היה יחידות הקומנדו והשריון, שנמצאו חונות במלטה. כתוצאה מרמת-כוננות שטופחה מקודם, ומהעבודה המצוינת שנעשתה בידי כל הקצינים והחיילים, הורדו יחידות אלה לספינות בליל 30/31 באוקטובר, ונתנה להם ההוראה להפליג במלוא-המהירות אל פורט-סעיד —

⁽²⁾ הכונה כאן, כנראה, לטנקי T-34-76 מזה, ולטנקי T-34-85 מזה; הראשונים נושאי תותח 76.2 המ"מ והאחרונים — בעלי התותח בן 85 המ"מ; אגב, במצב סניי נתקלו הישראלים בטנקי T-34 מן הסוג השני, החדש יותר, בלבד. — המער.

מרחק של במקצת למעלה מ־1500 ק"מ בנתיב המסע הקצר ביותר. אף במהירות־המסע המכסימלית של ספינות הנחיתה, הכרח היה כי ההפלגה תמשך שישה ימים. גוֹשְׁאוֹת־הַמְטוּסִים ואניות־הַמַּפְקֵדָה החלו כבר לפני זה מתכנסות באיזור־המרכזי של הים־התיכון לקראת התרגיל „בוטהוק“. מבחינות ידועות היה בכך משום יתרון, ואילו מבחינות אחרות — משום הכבדה. אם כי הביא הדבר לידי כך, שהאניות כבר היו מרוכזות במידה מתקבלת על הדעת, הרי לעומת זאת לא ניתן היה לתת למפקדיהן אישית, או באיזו דרך נוחה אחרת, את התדריך לקראת המבצעים העומדים להתבצע.

חיל־האוויר־המלכותי היה אותו חלק מן הכוחות אשר קל ביותר היה להכינו לקראת הפעולה. ברור היה ההכרח לחסל את הסכנה הטמונה ביכולתם של כוחות האוויר המצריים לפעול נגד ספינות־הנחיתה שלנו, שעה שהללו עושות את דרכן ממלטה לאורכו של חוף מצרים, או נגד מטוסי ההובלה שלנו הבאים מקפריסין שעה שאלה מתקרבים אל איזורי ההצנחה שלהם. זאת ועוד: — כל פעולה על ידי מפציצי „איל־28“ נגד שדות התעופה שלנו שבקפריסין, הצפופים יתר־על־המידה היתה גורמת נזק החורג לגמרי ממסגרת ממדיו של המאמץ־האווירי שהמצרים היו מפעילים.

הגם שמעולם לא ניתנה הערכה מופרזת למידת יכולת־התכליתית של חיל האוויר המצרי, הרי בכל זאת התנסה הוא בעבר בפעולה נגד כוחות ישראליים, ומצויים היו אתו טכנאים זרים אשר ודאי שהיו מסוגלים להוציא לפועל משימות לפי „הגם־קוריאח“.

על כן היעד הראשון שעמד לפני היה חיל־האוויר המצרי.

התכנית לפעולה נגדו היתה צירוף של הפצצה מרום־גבוה, בפצצות־מגע ופצצות־מושחתות, על מנת לשבש את מסלולי המראה ולהקטין את מידת ה„חשק“ של הטייסים לנסות־ולהמריא — ושל התקפות לאור־היום על מטרות קרקע, שתבואנה לאחר־מכן.

האומדן היה כי הגשמת משימה זו תצריך 48 שעות. הבעיה השנייה היתה מתי להפעיל את הכוחות־המוטסים שלנו.

עמד לרשותנו כוח מוגבל המסוגל לפעולה־מוטסת; אך ביחוד מצומצמים היו עד מאוד עצמת־ההיטס שלנו להספקה בדרך האוויר והמשאבים לאספקה באוויר. העצמה התוקפנית שעמדה לרשותנו לפעולה נגד התותחים הנגד מטוסיים המצריים היתה מורכבת מזורע־האוויר של הצי וממטוסי־קרב הבאים מקפריסין — ומשך־השהיה של אלה האחרונים מעל למטרה מוגבל היה ל־10 עד 15 דקות.

זכור ודאי, כי יעדי הסופי בשלב זה היתה סואץ. הבעיה שעמדה לפני היתה, איפוא, כיצד למנוע את המצרים מלהגיע חלק כלשהו מכוחותיהם המשוריינים, שהיו מרוכזים באיזורי־עתודה, אל איזורי־התעלה וביחוד עד אל סוללת־הדיק המהוה את שפת התעלה — אותה רצועה צרה של חול, אשר בכמה מקומות אין רוחבה

אלא מאות מטרים מעטות בלבד, שעל גביה משתרעת הדרך מפורט־סעיד עד לאיסמעיליה. כאן יכלו אפילו טנקים אחדים לגרום לחסימה פיזית כזו, אשר זמן ניכר מאוד יידרש בשביל לסלקה. קיוונו להשיג את מטרתנו האמורה על ידי שנחזיק את המצרים עד לרגע האחרון במצב של חוסר ודאות: האם ההתקפה הראשית שלנו תערך בפורט־סעיד, או באלכסנדריה? ואכן, הצלחנו להשיג זאת. הוחלט על כן להפעיל את הכוחות המוטסים בשלב שיהיה די מוקדם כדי לאפשר לשריון לזנוק חיש־מהר דרך ראש הגשר אל הרצועה הצרה הנ"ל — אך להמנע מלהשתמש בהם פירוים־פירוים, דבר שעלול היה להביא לידי אובדן נידחותם.

מזג האוויר היה אף הוא גורם שחייבים היינו להביאו בחשבון. בעונת השנה שבה המדובר עלול היה לחול במזג האוויר שינוי לרעה באופן פתאומי מאוד, ובמידה חמורה מאוד.

פרט לענין הפתיחה בפעולות אויר, קבעו את קצב־המהירות של המבצעים גורמים מקומיים בלבד. הערכה היתה, כי את כוחות ההסתערות שלנו הבאים ממלטה נעלה בחוף־מצרים לא יאוחר מה־6 בנובמבר, וכי את איסמעיליה נתפוס ל־8 בנובמבר, ואת סואץ — ל־11 בו. לפי תכנית זמנים זו היתה השלמת המבצע כולו באה 12 יום לאחר פתיחת הפעולות באוויר.

ה'

המבצע

בשעה 16.15 (לפי שעון גרינויץ), ב־31 באוקטובר 1956 החלו מפציצי „וליאנט“ ו„קנברה“ בפיקודו של מרשל־האוויר ברנט, את התקפותיהם על שדות־תעופה מצריים שבאלמזה ואינצ'אס, בקרבת קהיר, ובאבו־סויר וכברית שבאיזור התעלה³. התקפות אלו נמשכו אחר כך, בעזרת זיקוקי תאורה, במשך חלקו הראשון של הלילה — והן נתקלו בכמות מסוימת של אש נגד־מטוסי, אך לא במטוסי קרב ליליים.

עבר עלינו רגע של דאגה כאשר קיבלתי את ההוראה — לאחר שהמטוסים כבר המריאו למשימתם הראשונה, שבין יעדיה נכלל גם שדה־התעופה של מערב קהיר — שלא לתקוף שדה תעופה זה. לאחר שנתקבלה ידיעה, כי את האזרחים האמריקאיים מפנים מקהיר לאלכסנדריה בדרך העוברת בסמוך לשדה־התעופה. היות ושדה־התעופה של מערב קהיר היה בסיס המפציצים הראשי בשביל מטוסי „איל־28“ מתוצרת רוסיה, היה בהוצאתו הפתאומית מתחום־הפעולה משום גורם

³ הראשון — ליד איסמעיליה, והשני — בחצי דרך בין איסמעיליה וסואץ. — המעור.

במשך הבוקר הותקפה תחנת השידור של קהיר ע"י יחידה של מפציצי "קנברה". את החיפוי למעלה בשבילה ספקו מטוסי קרב צרפתיים. פצצות הוטלו על תרניהאלחוט של התחנה-המשרת, הנמצאים כ-26 ק"מ מן העיר, לאחר שאזהרות-מוקדמות על כך נמסרו באמצעות תחנת השידור "קול בריטניה", שבקפריסין. לאחר ההתקפה נדמו מתקני-השיגור בגלים קצרים של תחנת השידור של קהיר, ו"קול בריטניה" פעל עתה באורך-הגלים של קהיר. ההתקפה זכתה להצלחה חלקית בלבד; ברם, לאותו זמן שתוקן הנוק ונתחדשו בשלמות שידורי הגלים-הקצרים, כבר נכנסה לתוקפה הפסקת-האש.

במשך היום גילה סיווראירי את הסימנים הראשונים לכך, כי המצרים מבצעים פעולות-הסימה נרחבת בתעלה. אניות נראו מוטבעות בתוך הכניסה לפורט-סעיד, ועוד ספינה נראתה מוטבעת סמוך לאל-פירדאן.

למוצאי 2 בנובמבר ברור היה לכל-עין, כי המשימה לנטרל את חיל-האוויר המצרי הושלמה כמעט לחלוטין. נשאר עדיין מספר מפציצי "איל-28", שלא נפגעו, בשדה-התעופה של לוכסור; הלז הותקף במשך הלילות שבין 2, 3 ו-4 בנובמבר.

במשך 3 בנובמבר הועתק כיוונו של מאמץ-האוויר העיקרי משדות-התעופה אל מטרות צבאיות אחרות. "מחנה הקסטאפ" וקסרקט אל-מאזה הותקפו שוב, וכן כיכר-תמרון-הרכבות ועריכתן שבבית הנתיבות של איסמעיליה (כשהכונה היא להאית את הגשתה של כל תגבורת, אשר אפשר ותשלח אל פורט-סעיד במסילת-הברזל). הפעולות הנ"ל לא העסיקו אלא חלק קטן בלבד מעצמת-המטוסים שעמדה לרשות המפקדה; אולם העדרן של מטרות מתאימות, שתמצאנה באיזורים המרוחקים מן האוכלוסיה האזרחית — אשר בטיחותה היתה מלכתחילה אחת הדאגות הראשיות שלנו — הגביל מוחשית את פעולותיהם. האמת היא כי מעתה עמד להפסק השימוש במפציצים; והתקפת המפציצים האחרונה היתה הנסיון לערוך פשיטה על התותחים ובסיס-הצוללות שבאי-אגמי, למול חוף אלכסנדריה, בליל 3/4 בנובמבר. התקפה זו נועדה בראש וראשונה למשוך את תשומת הלב לנקודה המרוחקת מפורט-סעיד.

מעתה ואילך כוון מאמץ-האוויר העיקרי נגד התנועה הצבאית — שהיתה כבדה מאוד — באיזור התעלה. קבוצות מטוסים שביצעו משימות סיוור-לוחם מצאו שם כלי-תובלה צבאיים רבים ומספרים ניכרים של טנקים. הללו היו מעורבים ביותר בכלי-רכב אזרחיים מכל הסוגים הצורות; ורבות הן המטרות הצבאיות אשר הטייסים נאלצו לנתר עליהן מסיבה זו.

מענין לציין את התנהגותם של כל כלי-הרכב הללו שעה שהיו מופיעים מטוסינו. בדרך כלל, היו צוותות צבאיים נוטשים את כלי-רכבם — בעוד שתנועת-הרכב האזרחית נמשכה בשלוה גמורה. עובדה זו אומרת רבות על חוש-האחריות של צוותות-האוויר שלנו — ועל האמון השלם בהודעות ששודרו על ידינו תכופות,

בענין כונתנו לתקוף מטרות צבאיות בלבד. דוחות אלה נמסרו גם על התנהגות דומה מצד המצרים בשעת התקפות האוויר שלנו על שדות תעופה — הטייסים דיווחו, כי הפעילות הצבאית היחידה אותה ראו באה מצד תותחים נגד-מטוסיים, אולם אותה-השעה התבונן בפעילות המטוסים מספר ניכר של צופים, מקו-ההיקף שמסביב לשדה התעופה. על התענינות חסרת-דאגה כזו מצד הציבור הודיעו מאוחר-יותר גם מפורט-סעיד, במהלך ההסתערות עליה.

ב-3 וב-4 בנובמבר כוונו התקפות האוויר אל ריכוזי השריון ואל התנועה הצבאית בדרכים. הושלם הסיוור-הצילומי של שפות-החוף של פורט-סעיד ושל מערכי-המגן שלה. סיור זה גילה, כי המצרים היו נכונים להגנה על העיר ועל שפות-החוף, וכי מצויים היו מספרים ניכרים של תותחים נגד-מטוסיים המוצבים בעמדות-ירי ומספר ידוע של טנקים מחופרים. כן נראו בשפות-החוף מוקשים. עבד-אנג'אסר כבר הכריז על כונתו לרכז את כוחו ללחימה נגד בעלות-הברית; וכל הסימנים העידו על כך, שהכנותיו מתבצעות בהתאם לכך.

כתוצאה מהידיעות האחרונות ביותר שקבלנו על סידורי המגן של המצרים והיערכותם, וכן על תחזית-האוויר ועל התקדמות המסע של כוח-ההסתערות הנע מעבר מלטה — אישרתי, יחד עם מפקדי כוחות-המשימה⁽¹⁾, כי יש לבצע הסתערות מוטסת על איזור פורט-סעיד ב-5 בנובמבר.

בהתאם לכך תוכנן להטיל עם אור-ראשון ב-5 בנובמבר גדוד צנחנים בריטי אחד על שדה התעופה גאמיל, שממערב לפורט-סעיד — ורגימנט צנחנים צרפתי אחד, בשני דרגים: הראשון על מוצאי הדרום מפורט-סעיד, והשני על הקצה הדרומי של פורט פואד. על הכוח הבריטי היה להתקדם אח"כ לתוך העיר, ולתפוס אותה, אם ההתנגדות תהיה קלה; אולם אם לא יהיה ביכולתו לבצע זאת — כי אז יהיה עליו להמתין להסתערות-המושטת (מן הים) שתערך למחרת. לשם אותה תכלית התקיפו מטוסי הבריית, אלה הבאים מבסיסי היבשה ואלה שמונשאות המטוסים, כל תנועה צבאית בדרכים וריכוזי טנקים ורכב, וכן את מערכת-המגן החופית ומוצבי תותחים נגד-מטוסיים שמסביב לפורט-סעיד — תוך כדי דאגה רבה ביותר להמנע מנזקים לנכסים אזרחיים.

במשך 4 בנובמבר הצטרפו גנ'לויט' סטוקואל ומרשל-אוויר ברנט אל אדמירל המשנה דארנפורד-סלייטר, במפקדתו שבאגנית הוד-מלכותה "טאין", והם הפליגו מקפריסין יחד עם גייסות הסיוע המושטים-בים שנועדו לתמוך במבצעים-המוצנחים הן של הבריטים והן של הצרפתים.

שיירות הספינות שממלטה ומאלג'יר הלכו עתה וקרבו גם הן אל פורט-סעיד, ומזג-האוויר היה טוב. דאגה נגרמה ע"י פעילותו של הצי-השישי של ארה"ב —

(1) "מפקדי כוחות-המשימה" מצינים בתעודה זו את מפקדי שלוש הזרועות: כוחות הצבא, כוחות הצי, כוחות חיל-האוויר. — המער.

אשר, מאז ה־31 באוקטובר, הועתק אל אותם איזורי המבצעים עצמם בהם נמצאו נושאות המטוסים של בעלות־הברית, והוצב שם על מנת לספק חיפוי לפינויים של אזרחי ארה"ב מאלכסנדריה ומארצות הלבנט. על אף הקשיים המוחשיים־מאוד שנוצרו עקב מצב זה, ואי־הנוחות הגדולה שנגרמה לכוחותינו — הרי תודות לתבונתם של שני מפקדי הציים (של בעלות־הברית, מזה — ושל ארה"ב מזה) עלה בידי כל אחד מהם להוציא לפועל את תפקידו ביעילות וללא תקרית. צי ארה"ב התרחק מתוך האיזור במשך הלילה שבין 4 ו־5 בנובמבר.

במשך היום התקיפו מטוסים מכוו־נושאות־המטוסים הבריטי שלוש סירות־טורפדו מנועיות של האויב אשר פניהן היו אל אלכסנדריה, שתיים טובעו והשלישית, אם כי ניזוקה — הניחו לה לאסוף את הניצולים מן הסירות האחרות, ולאחר זאת ראוה עושה־דרכה לנמל.

עוד שתי בעיות עתידות היו להתעורר לפני ההסתערות עצמה. ל־4 בנובמבר כבר נודע לי, כי לא אוכל עוד להביא בחשבון את בואה של דיביזית השריון ה־10 מלוב. עוצבה זו הוצאה על כן מ־"סדר המערכה" של כוחותינו. תחתיה הוצעה לי בריגדת הרגלים ה־3, אשר נשלחה מאנגליה על מנת להחליף בלוב את דיביזית השריון ה־10 ונמצאה עתה במלטה. גנרל סטוקוואל סבור היה הוא לא יודקק לתגבורת חיל־רגלים, אך יתכן שמאוחר יותר יהיה לו צורך ביחידות משוריינות נוספות. סומנו איפוא שני רגימנטים כאלה בממלכה־המאוחדת, שנועדו לבוא אלינו. בשעה 20.15, לפי זמן גרינביץ', ב־4 בנובמבר, נדרשתי להשיב על השאלה: במקרה שיחליטו מטעמים מדיניים להורות על דחית ההסתערות־המוטסת לעשרים וארבע שעות — מה יהיה המועד המאוחר ביותר שבו יצטרכו המחליטים. לקבוע את החלטתם? בתשובה ציינתי בתור מועד זה את השעה 23.00 לפי שעון גרינביץ', והוספתי, כי בכל דחיה כזו תהיינה כרוכות תוצאות רציניות ביותר, וכי יש להימנע ממנה בכל מחיר. אדמירל ברג'ו תמך בשלמות בדעתי. הוחלט, איפוא, כי לא תהיה דחיה והבמה היתה ערוכה עתה לביצוע ההסתערות.

7

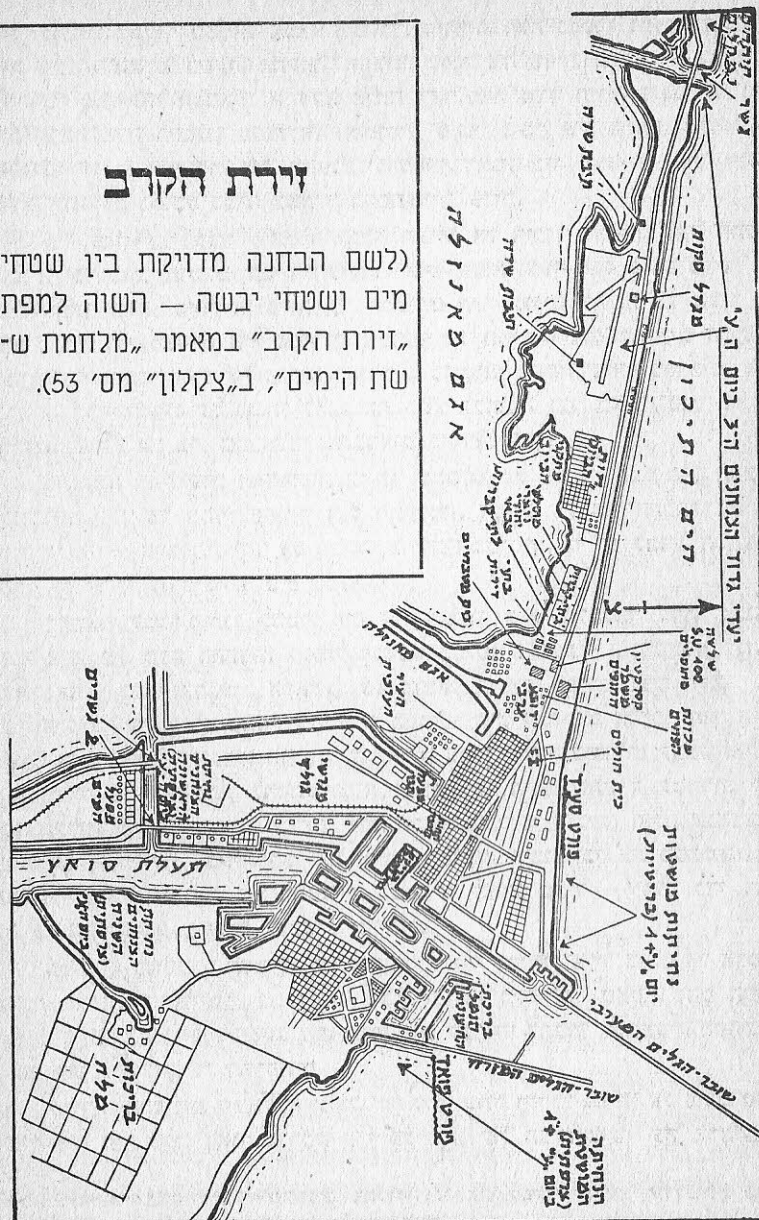
ההסתערות המוטסת — 5 בנובמבר

בוקרו של ה־5 בנובמבר צח היה, בלויית רוח קלה; ובמשך כמה שעות לפני האר הבוקר כבר עסקו גייסות־הצנחנים של הברית בהטענת המטען והכנסת האנשים למטוסייהם בשדות התעופה של ניקוסיה וטימבו.

בשעה 08.20, לפי זמן גרינביץ', החלו גדוד הצנחנים המוגבר ה־3 והמפקדה הטקטית של בריגדת הצנחנים ה־16, כ־600 איש עצמתם, את קפיצתם על שדה

זירת הקרב

(לשם הבחנה מדויקת בין שטחי מים ושטחי יבשה — השווה למפת "זירת הקרב" במאמר "מלחמת ש־שת הימים", ב"צקלון" מס' 53).

התעופה גאמיל שממערב לעיר. דקות אחדות מאחרי יותר צנחו 500 איש מרגימנט הצנחנים הקולוניאלי ה-2 בסמוך למפעלי המים שמדרום לפורטסעיד.

הצנחנים נתקלו באש נגד-מטוסית — ובזו "טפלו" פטרולים, נגד נגד-מטוסים של מטוסים מבסיסי יבשה. אף כי תשעה מטוסי תובלה נפגעו, לא היו אבידות באנשים או באוירונים, וכל המטוסים חזרו בשלום אל בסיסם.

שתי הנחיתות הצליחו, הגם שהן פגשו אש ניכרת ממקלעים, מרגמות וכן כתותחים נגד-מטוסיים שהופעלו במשימות קרקע, ומתותחים-משוריינים בעלי היסע-עצמי — ה"ס.א.100" המתנייעים הרוסיים. הצרפתים השתלטו עד מהרה על שני יעדיהם החשובים — מפעלי המים וגשר-הכביש-ומסה"ב הראשי שמעל "תעלת-ההתחברות"*. בידי המצרים עלה להרוס את גשר המצופים החשוב-פחות. למפעלי המים נודע ערך מיוחד; שכן, הגם שקבענו סידורים לאספקת-מים לעיר באמצעות ספינת-מיכל, הרי במקרה של הריסת מפעלי המים היה מופיע הכרח בקיצוב-מים קפדני.

לשעה 09.00 נמצא שדה התעופה בטוחות בידינו; וזמן קצר לאחר מכן עלה בידי הליקופטר לנחות בו על מנת להוציא משם נפגעים. גודל הצנחנים ה-3 החל אז מתקדם מזרחה, לעבר פורטסעיד העיר.

מרכז התנגדות מיוחד, אשר במשך זמן מה עיכב את התקדמותו של כוח הצנחנים הבריטי מזרחה, היה קסרקטין משמר-החוף — אשר נהרס ע"י מהלומת-אוויר, שהיתה מדויקת להפליא, באמצעות מטוסי ה"ואירון" וה"סיהוק" של זרוע-האוויר של הצי, בלא שיגרם נזק לבניינים שמסביב. בינתיים נטשו התותחים הנגד-טנקיים הרוסיים בעלי ההיסע-העצמי (ה"ס.א.100") — אשר היו מחופרים לאורך קו-החוף — את תחפוריהם, והופנו לקדם פני הסכנה הבאה מעבר גאמיל.

תותחים אלה הופעלו נגדנו בשום-שכל, והם גרמו לנו צרות גדולות למדי; הלחימה כאן היתה קשה, והמצרים השתמשו היטב בחפירות, אשר תכופות קשה היה לאכנן. הוזהרתי את גנרל סטוקואל, כי אם מבצעי הצנחנים לא ישיגו הצלחה שלמה, יהיה אולי הכרח לנטרל תותחים משוריינים מתנייעים אלה באמצעות אש ממשחתות. בטרם תערך למחרת עלייתם לחוף של הכוחות המושטים, התנגדות המצרים היתה עקשנית מאוד, במשך כל אותו בוקר, והיא התרכזת בעיקר מסביב לכלי ה"ס.א.100", בהם השתמשו כבמרכזים ניידים של התנגדות. בהדרגה התגבר גודל הצנחנים ה-3 על עמדות אלו; ותחת אש מתמידה הוסיף להתקדם לעבר העיר.

אחד הדברים שציינו מבצע זה היה הסיוע המצוין אשר ניתן ע"י המטוסים מקבוצת האניות-נושאות-המטוסים. מטוסים אלה טסו בהתמדה טיסות-קרב במשך היום כולו; ובכל זמן נמצא למעלה, בשמים, "תוך מוניות" המורכב מטוסים

(3) ליד מפעל המים. ראה מפה בעמ' 16. — המער.

בריטיים וצרפתיים, ממתין להודעה מטעם הגייסות שעל הקרקע ש"תזמין" אותם לעוט על מטרות. אותן מטרות שנתגלו — נמצאו לרב בפואותיה של העיר. בינתיים שקדו מטוסי-קרב, ומטוסי-סער להתקפות על מטרות-קרקע, שבאו מבסיסים-יבשתיים, להבטיח-נאמנה, כי לא תהיה לו לחיל-האוויר המצרי האפשרות לקום לתחיה, וכי שום תגבורות לא תגענה אל פורטסעיד.

בשעה 1345 לפי שעון גרינביץ נערכה בשדה התעופה גאמיל הצנחה שניה: — 100 איש מגדוד הצנחנים המוגבר ה-3 וכן כלירכב, ציוד-כבד ותספוקת. כ-460 צנחנים צרפתיים מרגימנט-הצנחנים הקולוניאלי ה-2 הוטלו בפואותיה הדרומית של פורט-פואד; כאן היתה עמידת האויב עקשנית למשך זמן-מה, וכ-60 מאנשיו נהרגו, ואילו לאחר מכן התמוטטה ההתנגדות בפורט-פואד. כלירכב צבאיים מצריים אצו אל המעברות החוצה את שטח המים שבנמל — והם הותקפו ברוב-תכלית מן האוויר.

בשעה 1500 לפי שעון גרינביץ נכנס המפקד המצרי המקומי בפורט-פואד למגע עם מפקדו של רגימנט-הצנחנים הקולוניאלי ה-2 על מנת לדון, מטעם המושל והמפקד-הצבאי של פורט סעיד, על תנאי כניעה. הוא הופנה אל הבריגדיר מ.א.ה. בטלר, מפקד בריגדת-צנחנים ה-16, שבידיו היה הפיקוח על ההסתערות המוטסת כולה, ואשר צנח בשדה התעופה גאמיל. כעבור חצי שעה, ב-1530, פקד המפקד של פורטסעיד על הפסקת-אש, למשך הזמן בו התנהל המשא ומתן. הוסכם על תנאי הכניעה, והכוחות המצריים החלו להניח את נשקם, בעוד שהמשטרה שלהם מסייעת כדרוש, לפי פקודותיהן של בעלות-הברית. אולם מאוחר יותר נדחו על ידי המצרים התנאים שהוצאו, ובשעה 20.30 נתחדשו הפעולות. כעבור זמן נתאשרה ההשערה, כי העניין הועבר להכרעת קהיר — ומשם נתנו הוראות כי יש להמשיך בלחימה. אם כי נתקנו את כל קשרי הטלפון האפשריים, הרי מצויים היו מכשירי האלחוט, וכן כבל תת-מימי אשר לא היו לנו האמצעים בשביל להרסו למועד. עם התחדשות הפעולות החלו מכוניות רמקול — אשר סובבו בעיר, בהכריון, כי עזרה רוסית נמצאת בדרך, כי לונדון ופריז הופצצו, וכי מלחמת-העולם השלישית החלה — לעודד את חיל המצב ואת האוכלוסין לגלות התנגדות. באותו זמן עצמו חולקו לאזרחים כליר-נשק, מקצתם ממכוניות משא ומקצתם מערמות שהוערמו ברחובות. נראה כי כליר-נשק אלה נתנו לכל אזרח רוצה; ורבים מן הללו השתמשו בכלי הזין ללא הבחנה, כשהם גורמים אבידות לשני הצדדים.

עד לשלב זה לא היתה אלא לחימה מעטה-מאוד באוירים הבנויים; ועל כן מעטות היו עד כה האבידות בין האזרחים והנזק שנגרם לרכוש פרטי.

בפורט-פואד נפגש רגימנט-הצנחנים הקולוניאלי ה-2 בהתנגדות נוספת מועטת בלבד, והוא השלים משך שעות החשכה את כיבושו של איזור זה. אולם גודל הצנחנים ה-3 נתקל בהתנגדות נמרצת הרבה יותר. ברצועת היבשה הצרה

שבין הים ואגם מנולה היו אנשיו נתונים לאש ממרגמות — כולל הטיפוס הרוסי רב־הקנים⁹ — שבאה מן ה"עיר הערבית"¹⁰.

ברור היה, כי לא ניתן יהיה לכבוש ו"לבער" את פורט־סעיד באמצעות כוחות הצנחנים בלבד, וכי יהיה על הכוחות המושטים לבצע למחרת בבוקר עליה בחוף מצרים למול התנגדות אויבת.

ההחלטה להטיל כוח־מוטס קטן־יחסית, מבלי שתקדמנה לכך הפצצה־מן־האוויר או הרעשה ציית, לקרב נגד עיר גדולה, אשר הכוחות המגינים עליה עלו במספרם כמעט פי שלושה על התוקפים, ובסתייעו ע"י שריון — היה בה סיכון אשר ניתן להצדיקו. פורט־פואד, מפעלי המים והגשר החשוב ביותר המוליך מפורט־סעיד לעבר הדרום נלכדו כשהם שלמים, ושדה תעופה קטן אך שמיש, נמצא עתה בידנו. כל זה הושג במחיר אבידות מעטות לגייסותינו אנו, והיקף פעוט של אבידות בקרב האזרחים ושל נזק שנגרם לרכוש. הסבל והפגעים שנגרמו לאחר מכן לפורט־סעיד — לא נבעו אלא מתוך כך שמלמעלה בטלו את כונתו של המפקד המצרי המקומי והורו לו להמשיך בקרב.

ד

ההסתערות-המושטת — 6 בנובמבר

התכנית להנחתת אש אווירית וציית כבדה כהקדמה להסתערות צומצמה עתה צמצום מרחיק־לכת; והוצאתי הוראות מדוקדקות, כי את הטלת האש המסייעת יש להגביל אך ורק לאותם מקומות הידועים בפירוש כנמנים על מערכת־ההגנה של האויב, ולאלה אשר משם נפתחה פעולה נגד ההסתערות שלנו. הפצצה מן האוויר נאסרה, וכן הוטל איסור על שימוש בתותחי צי כבדים.

באופן זה המשכנו בקו בו נקטנו — לקבל סיכון מוגבל לכוחותינו אנו על מנת להקטין ככל האפשר את האבידות האזרחיות בקרב המצרים ואת הנזק לרכושם. התוצאות מעידות עד כמה תכליתיים היו צעדים אלה ועד כמה הקפידו לשמור עליהם הכוחות שהופעלו — על אף התיאורים המסולפים והמוגזמים אשר שודרו מקהיר, ואשר מצאו להם מהלכים על פני העולם כולו. משך 45 הדקות שלפני הנחיתה היתה גזרת־החוף שרוחבה כ־3000 מטר נתונה לאש־חיפוי ממשחתות. אש זו, שהיתה מדויקת ביותר, נתכונה לנטרל את עמדות האויב, הידועות לנו במפורש, אשר נחפרו בין בקתות־החוף שבשטח הסמוך לשפת הים. כי אש זו השיגה את תכליתה — זאת ניתן לראות בפירוש מכמויות התחמושת והציוד אשר נמצאו אחר־כך ונזחים בשפות־החוף. הגם שאש זו היתה קלה יחסית, והיא הופנתה רק נגד עמדות

הידועות־במפורש או תותחים מתנייעים אשר קיימו אש פעילה, הרי כתוצאה ממנה נתאפשר לכוחותינו לעלות־בחוף מבלי שיסבלו אותן אבידות אשר כרגיל מניחים, כי תגרמנה בהסתערות על חוף מוגן וממוקש.

לא נמצא הכרח לפתוח בפעולות־קרב נגד תותחי ההגנה־החופית שעל שובר־הגלים, אשר נשארו דוממים ונראה היה כי כבר נוטרלו מקודם לאחר שהותקפו מן האוויר. כן היה משום מול בכך, כי כוח הצנחנים הצרפתי כבר השלים במשך הלילה את תפיסת פורט־פואד, באופן שנחיתתם של הכוחות הצרפתיים המושטים שבאגף ההוא לא הצריכה מתן אש־מסייעת. סיוע נוסף להסתערות על פורט־סעיד ניתן באמצעות מהלומת־אוויר על שפות־החוף שנמשכה 10 דקות ונערכה ממש לפני התחלתה של אש תותחי הצי; ושוב כוונה נגד שפות־החוף, למלוא אורכן, התקפה מנמיכה־טוס מן האוויר, משנפסקה אש־הצי, וממש לפני שהגיעו אל קו־החוף פלגות שנעו בראש הגייסות המסתערים.

כוח־ההסתערות, אשר שולות־המקושים התקדמו לפניו, הגיע אל מקום־תעודתו בדיוק למועד, לאחר מסעימי ממלטה, על פני למעלה מ־1500 ק"מ, אשר הצריך שש יממות. בשעה 0450 לפי שעון גרינביץ' עלו מן הים, וחצו את שפות־החוף בטרם צאתם מתוך כלי "רכב־הנחיתה־הזחלי"¹¹ שלהם, הגלים המוליכים של יחידות־הקומנדו ה־40 וה־42 לצבא־הצי המלכותי. אופן זה של עליה לחוף פטר אותם מן הצורך — אשר בלעדי כך לא ניתן היה להמנע ממנו — לדשדש במים, כברת־דרך ארוכה מדי, על פני שפת הים העולה בהדרגה כמעין מדפים־מדפים — ולרוץ אח"כ מגולים וללא־מחפה, דרך שפות־החוף הרחבות, בטרם יגיעו אל מחסה. בגונדה אחת מהגדוד ה־6, ל"רגימנט הטנקים המלכותי" צויד כל טנק במעטה אטום־למים — והם שכשכו דרך המים מכלי "ספן הנחיתה לטנקים" (אשר נתקעו בקרקעית הים בעומק של 1.35 מ') ועד לחוף.

באותו זמן עצמו עסק כוח ההסתערות הצרפתי — שהיה מורכב מרגימנט הצנחנים ה־1, ל"לגיון הזרים" ומשלוש יחידות "קומנדו" צייות, שנתמכו על ידי גונדת טנקים קלים¹² — בביצועה של נחיתה, שלא נתקלה בהתנגדות, בשפות־החוף של פורט־פואד. משעברו יחידות ה"קומנדו" של "צבא־הצי המלכותי" דרך איזור בקתות־החוף — אשר לאותו זמן כבר היו אחוזות תבערה, ושבניניהן התפוצצו־והלכו כמויות של תחמושת נטושה — נתקלו הם באש נשק קל מבניינים שלאורך "תונית־הים" של העיר; וכלי "ס.א. 100" אחד, שבאגף הימני, פתח באש על אחת המשחתות המסייעות. המשחתת החזירה אש; וכתוצאה מכך החלה תבערה־רבתי ב"עיר הפחים" שבשכונות, בקרבה בלתי אמצעית לאותו "ס.א. 100". היות ותבערה זו הופחה בחזקה על ידי רוח־ים ערה, אוכל באש איזור גדול באותו אוסף של צריפונים.

(11) L.V.T. — Landing Vehicle Tracked — המער.
(12) טנקי A.M.X. — המער.

9 () יתכן כי הכונה כאן למשגר הרקטות הרבי־קני (32 קנה). — המער.
10 () ראה מפה בעמ' 16. — המער.

למזל היה הדבר, כי בנקודת החוד של ההסתערות נמצא איזור שנתגלה כחופשי מהמוקשים הרוסיים אשר הוטמנו לאורך שפות-החוף.

משימותיה של יחידת-הקומנדו ה-42, שנסייעה בגונדת-טנקים פחות מחלקה אחת, היו: לעבור, בכל המהירות האפשרית, דרך פורט-סעיד ולהגיע עד אל האיזור של „מחנה שדה-הגולף” — ועל ידי כך לחסום את מוצאי הדרום של העיר; אותו זמן, יחידת-הקומנדו ה-40, בצירוף מחלקת טנקים אחת, צריכה היתה „לבער” את סביבתה הקרובה של הנמל, על מנת לאפשר לספינות להכנס לתוכו בלי שתהיינה נתונות לאש אויב.

יחידת-הקומנדו ה-42 נפגשה בהתנגדות ניכרת באיזור בית-המושל, מקום בו פלגה בת 150—100 אנשי רגלים מצריים הפציעה מן הבניינים שמדרום וממערב לכיכר. הטנקים-המסייעים אסרו קרב על הללו; אך היות והמצרים הוסיפו והתמידו-בעמידתם בגוש בניינים אשר נמצא על ציר-ההתקדמות הראשי של יחידת-הקומנדו ה-42, הוונמה מהלומת-אוויר לשעה 0700 לפי שעון גרינביץ'. מיד לאחריה חודשה ההתקדמות, כשאנשי הקומנדו נוסעים ברכב הנחיתה הזחלי הבלתי משורין והפתוח מלמעלה, אשר להם, וטנקים מלוים אותם. הם נעו במהירות לאורך רחוב מוחמד עלי¹³, כשמדי פעם נכתת עליהם אש מהרחובות הצדדיים, ורימונים נזרקים עליהם מן הגוזזוטראות שמלמעלה.

אנשי הקומנדו השיבו אש בכלי-נשק האישיים שלהם, והטנקים חסלו תותחים נגד-טנקיים שבחצי הדרך של מסעם לאורך אותו רחוב, ושטפו שלושה תותחים נוספים בהגיהם אל השטח הפתוח שמדרום לאותו איזור הבנוי-בצפיפות.

בשלב זה נגרמו לאנשי הקומנדו מספר אבדות, שעה שנמצאו בכלי רכבם, וכן בעת שעסקו, לאחר מכן, בביעור הבתים שמשני צדיו של הרחוב.

בינתיים עסקה יחידת-הקומנדו ה-40 בביצוע „ביעור” שיטתי של הבתים שלאורך רציף-הסולטאן-הוסיין, המשתרע לאורך תחום הנמל. ממערב לציר-ההתקדמות זה ראו הם מספר ניכר של אנשי רגלים מצריים, ואסרו קרב עליהם; והתנגדות חזקה התפתחה בהדרגה באיזור הקרפיים שמאחורי „בית הצי”.

בשעה 0540 לפי זמן גרינביץ' המריא מפקד יחידת-הקומנדו ה-45 בהליקופטר, מסיפונה של אניה הוד מלכותה „אושן”¹⁴ על מנת לסייר את איזור הנחיתה בשביל יחידתו. בתוך העשן והערפילית איבד הטייס את דרכו, והם נחתו נחיתה זמנית באצטדיון כדורגל המוחזק בידי המצרים ושם נפתחה עליהם אש. בגלותו חיש מהר את משגהו, החזיר הטייס את נוסעיו אל תוך ההליקופטר; ועלה בידו לחמוק משם, על אף המספר הניכר של נקבי-כדורים שנמצאו אחר כך בכלי-הטיס שלו.

יחידת-הקומנדו ה-45 הונחתה באמצעות 22 הליקופטרים שהמריאו מאניות

הוד מלכותה „אושן” ו„טסאוס”; ו-90 דקות לאחר ראשית ההמראה נמצאו 400 איש ו-23 טונות של ציוד ואספקה על היבשה, בסמוך למוזי-הקזינו, ללא תקרית נוספת. היתה זו הפעם הראשונה¹⁵ שהוצאה לפועל פעולה כזו.

שאר יחידות המשנה של הגדוד ה-6 לרגימנט-הטנקי-המלכותי עלו מן הספינות בשעת בוקר מאוחרת יותר, בנמל הדייג. גונדה אחת נשלחה לסייע ליחידת-הקומנדו ה-45, אשר בידה הופקדה המשימה לבער את מרחב העיר שבין צירי ההתקדמות של שתי יחידות הקומנדו הנעות בראש; הגונדה האחרת עקפה את איזור-ההתנגדות בו טיפלה יחידת הקומנדו ה-40, והתחברה לבסוף עם הצנחנים הצרפתיים, מרחק ניכר דרומה מן העיר, בסמוך לגשרים שמעל ל„תעלת-ההתחברות”, היא „בריכת הפנים”.

לשעה 0730 תפסו יחידת-הקומנדו ה-42, והטנקים המסייעים בידה, עמדות באיזור של מפעלי הגז ושל מחנה שדה-הגולף, מדרום לעיר — ומשם אסרו הם קרב על הרגלים המצריים שבסמוך לבית-הסוהר. הללו נראו כנערכים להתקפת נגד, והוונמה מהלומת-אוויר נגדם לשעה 0900 — שלאחריה התפזרו הם במהירות. מאז ואילך, עד לשעה 1200, פעלה יחידת-הקומנדו ה-42 נגד אנשי חיל-רגלים מצריים שניסו לחצות, בנועם מהמזרח לעבר מערב, את ציר ההתקדמות שהוקצה לה — כנראה, על מנת לחפש מקלט לעצמם באותו „מבוך מחילות” החפרפרות אשר „העיר הערבית” שמו. תנועה זו מערבה נגרמה גם ע”י הלחץ שבא מצד יחידת-הקומנדו ה-41, אשר הלכה וביערה לאיטה את חלקה התיכון של פורט-סעיד.

ככל לחימת-רחוב, היה גם ביעורה של פורט-סעיד תהליך איטי, אשר הכבידה עליו עוד יותר העובדה, כי לאותו זמן סלקו רוב אנשי הגייסות המצריים הסדירים את מדיהם והחליפום ב„גלביות”; לא ניתן היה להבחין ביניהם לבין האזרחים, ורבים מן האחרונים כבר היו מזוינים.

היה הכרח לבער רחובות בית אחר בית ולעיתים אף חדר אחר חדר. דבר זה גזל זמן, ואף הצריך הוצאה ניכרת של תחמושת נשק-קל ורימונים. במקרים אחדים, אי השמירה על התרגולת התקינה להחיימת רחוב, ורצון אנשי כל הדרגות לסיים את המעבר דרך פורט-סעיד בכל ההקדם האפשרי, הביאו לידי כך שנגרמו לגייסות-ינואנו אבדות שניתן היה להמנע מהן. יש משום ציון כבוד לסבלנות הגייסות, ולריסונם העצמי, כי כה מועט הנזק אשר נגרם לפורט-סעיד.

בשעה 0900 הודיע גנרל-לוט' סטוקואל כי הוא עומד, יחד עם מפקדי כוחות-המשימה האחרים, ועם הגנרל בופורט, לעלות על מנת לנסות ולהשיג את כניעתה ללא-תנאי של פורט-סעיד. משאיומתן התנה-לוהלך באמצעות הקונסול האיטלקי, ונקבעה פגישה בקונסוליה. הגנרל-לוט' סטוקואל והקבוצה אשר אתו הפליגו לתוך

(15) בתנאי קרב — דוגמה ראשונה בהסטוריה הצבאית בכלל, — המער.

(13) ראה מפה בעמ' 57, בחוברת „מערכות” ק”ט. — המער.

(14) דהיינו „אוקינוס” — אניה נושאת מטוסים. — המער.

הנמל בסירת־מנוע והגיעו עד לבנין חברת התעלה, מקום בו נפתחה עליהם אש מכיוון „בית הצי” הם פנו לאחור ועלו לחוף בקרבת המלון „קוינו פלס”, והמשיכו משם בדרכם אל הקונסוליה, אולם המפקד המצרי לא הופיע לפגישה; וכתוצאה, נמשכה הלחימה במשך כל אותו יום.

לשעה 1015 התנהל בפורט־סעיד קרב עקשני, אולם בהדרגה הלכנו והשתלטנו על המצב. הכוחות הבריטיים והצרפתיים נתחברו ליד מפעלי המים, וההתקדמות דרומה נתארגנה והלכה.

במיוחד חרד הייתי לכך, כי נשתלט בכל ההקדם האפשרי על כברה גדולה ככל האפשר של סוללת־שפת־התעלה, המשתרעת מפורט־סעיד דרומה — וזאת בעיקר כדי שנמנע בעד האפשרות, כי המצרים יחסמו את הדרך להתפרצותנו מסוללת־השפה והחוצה, למרחב, וגם כדי שתיוצר האפשרות להשתמש בפורט־סעיד בשביל העלאת אנשים וציוד לחוף בלי התערבות אויבת ובלי שיקום צורך בהקצאת גייסות לרוב בשביל אבטחה.

בפורט־סעיד נתרכזו איזור ההתנגדות האחרון מסביב ל„בית הצי”, מקום בו הטנקים שסייעו ליחידת־הקומנדו ה־40 השתמשו בתותחיהם בשביל לפרוץ את דלתות הקרפיים, מהם נמשכה עדיין אש מצרית.

לבסוף, ממש לפני דמדומי הערב, כוונה התקפת אויר על „בית הצי” עצמו, אשר עדיין החזיק מעמד. הוטחה על הבנין מהלומה, וגייסותינו תפסו את האיזור כולו. כל התנגדות מאורגנת חדלה עתה. גדוד הצנחנים ה־3 התקדם גם כן עד אל פאת ה„עיר הערבית”, ויחידות הקומנדו התחברו עם הצרפתים מדרום לעיר, אולם צליפה פזורה נמשכה במשך הלילה כולו.

בשעה 1700 לפי שעון גרינביץ' נתקבלו פקודות מלונדון לפיהן עתיד היה כוח אומות־מאוחדות להחליפנו, והפסקת־אש צריכה היתה להכנס לתוקפה בשעה 23.59, וכי שום תזווית נוספת של הכוחות לא יערכו לאחר אותה שעה. הוצאו על כן פקודות לגייסות הנעים בראש, כי יעצרו עם חצות הלילה; לאותו זמן הגיעו כוחות־הברית הקדומניים עד לאל־קפ, כ־37 ק"מ דרומית לפורט־סעיד.

II

תפיסת פורט־סעיד

למחרת, השכם בבוקר, הגעתי בטיסה אל שדה התעופה גאמיל והצטרפתי שם אל הגנ' סטוקוואל. לאחר מכן תרנו ביחד את העיר ב„לאַנדרובאַר”, דבר אשר איפשר לי לקבל רושם ממגעי־שיר על המצב בפורט־סעיד ועל הלחימה. חיל־המצב המצרי מורכב היה משלושה גדודים סדירים אשר נתמכו על ידי תותחים נגד־טנקיים רוסיים בעלי היסע־עצמי (ס.א. 100) ועל ידי מספר ניכר של תותחים

נגד־מטוסיים, אשר לאחר הטלת הצנחנים הופעלו במשימות־קרקע. על חיל מצב זה התוסף זרם החיילים שבא ברגע האחרון מסיני, ונמצאו באיזור זה כ־4500 אנשי צבא מצריים סדירים. כלי־הנשק והתחמושת, שבעיקרם היו מתוצרת סוביאטית, סופקו בשפע רב; והוצאה־לפועל חלוקה נרחבת של אלה לאזרחים מכל הגילים. על היקפה של חלוקה זו ניתן לעמוד לפי העובדה, כי במשך יום 8 בנובמבר לקטו אנשי יחידת־הקומנדו ה־45 מתוך האיזור שמסביב ל„עיר־הערבית”, 57 מטעני משאיות בנות 3 טון של כלי־נשק ותחמושת. ציוד זה נמסר לידיהם בעיקר על ידי מצרים לבושי בגדים אזרחיים.

מספר האבידות הבריטיות הגיע ל־16 הרוגים ו־96 פצועים, ואילו לצרפתים נגרמו 10 הרוגים ו־33 פצועים. ערכם של ההליקופטרים לפינוי הפצועים אל נוסאות־המטוסים הופגן כל־צורכו. הצרפתים הפכו אנית־נוסעים גדולה לספינת בית־חולים.

באותו זמן היה הרבה יותר קשה להעריך את האבידות המצריות, היות ומנגנון השלטונות האזרחיים נתמוטט כליל ולא היו מצויים שום רישומים של מתים או פצועים. וכן לא היתה אפשרות להבחין בין אותם נפגעים מבין אנשי הצבא אשר נטשו לפני כן את מדיהם לבין האזרחים אשר נהרגו או נפצעו עם הנשק בידם.

הנזק לרכוש נצטמצם בעיקרו בבניינים שלאורך „חזית הים”, בחלקה השרוף של „עיר הפחים”, בגוש הבתים שליד המושל וב„בית הצי” (שני האחרונים הותקפו מן האויר ברקטות). הנזק שנגרם לעיקר־העיר היה קל עד להפליא. מאז נחקר חקירה יסודית נושא זה של אבידות בקרב המצרים ושל נזק לרכוש — לראשונה ע"י סר וולטר מונקטון, ולאחר מכן ע"י סר אדוין הרברט, והמסקנות פרסמו ב„ספר לבן” מטעם הממשלה.

המצב בפורט־סעיד ב־8 בנובמבר היה כדלהלן: —

המפקדה־הטקטית של כוח־המשימה המשותף נמצאה באנית־הוד־מלכותה „טאין”, שהיתה קשורה אל צידו של שובר־הגלים המערבי, בריגדת־הקומנדו ה־3, יחד עם הגדוד ה־6 לרגימנט־הטנקים־המלכותי, וגונדת־השדה ה־3 למנדס־ים המלכותיים, עסקו בביעור החלק הצפוני של העיר. פורט־פואד היתה תפוסה בידי הצרפתים. גדוד אחד מבריגדת־הצנחנים ה־16 נמצא בשדה התעופה גאמיל, גדוד צנחנים צרפתי מסביב למפעלי המים; וגדוד צנחנים בריטי, בצרוף פלגה צרפתית, היה באל־קפ. במשך היום אירעה במקום אחרון זה התנגשות — או משום שהגייסות המצריים המקומיים לא ידעו על הפסקת האש, או שהיה זה מעשה של התגרות מכוונת.

מעתה ואילך נעשו מאמצים גדולים להחזיר לתיקונם את המנהל בפורט־סעיד. מנגנון הממשל המצרי נתמך עתה באמצעות קציני־העניינים־האזרחיים שלנו; אורגנה חלוקת מזון; שירותים־ציבוריים, כגון הביוב ותאורה־חשמלית,

תוקנו במהירות; הרחובות נוקו. למזל הוא, כי מפעלי המים נשארו שלמים; אולם קיימנו השגחה מדוקדקת בענין רמת-המים ב"תעלת המים המתוקים", פן יחליט הצבא המצרי להגביל את זרימת המים אל פורט-סעיד, כן נעשו סידורים לקבלת רכבת-בית-חולים מקהיר, אשר שיגורה אורגן דרך צינורות האומות-המאוחדות. עדיפות ראשונה במעלה ניתנה לפעולות חילוץ ספינות שטובעו; וצוות מיוחדים התחילו מיד לבחון את הספינות המחוברות שהוטבעו ע"י המצרים. בנמל נמצאו 21 שכאלה, דהיינו, מספר רב בהרבה מזה אשר נתגלה בתצלומי-האוויר — שכן יבות מהן היו שרויות במים בשלמות. בתכנונו הובאה-בחישובן אפשרות חסימת הנמל, ושתי ספינות חילוץ, ספינת-גרר אוקיאנית וארבע גוררות-נמל, ואתן צויתי, "צוללים לסילוק עצמים", וכן אנית הוד-מלכותה "דלרימפל" (ספינה לסקר כל-שיט טרופים, ולסילוקם), נכללו כולן בשיירת-ההסתערות. שתי ספינות-החילוץ נכנסו לנמל ב-7 בנובמבר; ול-9 בנובמבר כבר סומן נתיב-תנועה בין ספינות החסימה. עוד ספינות-חילוץ הוסיפו להגיע במשך השבוע שלאחר מכן; אולם לא היה זה אלא ב-12 בנובמבר שנתאפשר לה ל"ספינת נחיתת טנקים" (L.S.T.) לעבור דרך איזור ספינות החסימה ול"השתכן" בתוך הנמל-הפנימי. הבילוש אחר מכשולים הורחב עתה עד אל אל-קפ, ובאותו זמן עצמו התקדמה במידה ניכרת מלאכת החילוץ גופה, ולעת בואו של כוח-ספינות-החילוץ העיקרי כבר כונן בחוף בסיס שיוכל לשרתן.

ב-9 בנובמבר הודיעוני, כי הקו הנקוט בידי ממשלת הוד-מלכותה ובידי ממשלת צרפת הוא: להוסיף ולהחזיק בפורט-סעיד עד אשר כוח-האומות-המאוחדות יקנה לעצמו שביטה שם; וכי עלינו לעשות זאת באמצעות עצמה שתהיה מספקת בכדי להבטיחנו בפני הפרת הפסקת-האש.

על כוחות-הברית היה להתפרס איפוא, התפרסות באורח חדש, כדלהלן: —

כוחות צי

שתי נושאות-מטוסים בריטיות ונושאת-מטוסים צרפתית אחת — תוספנה לחנות במזרח הים-התיכון.

ספינות שנועדו לתפקידי-מקף תשהינה במרחק מה מחוף-קפריסין. כוח-שולות-מוקשים, וכן ספינות לחילוץ-ולסילוק-מכשולים, ישארו במקום עד אשר ינוקו התעלה והגישות אליה; פלגה של כוחות אלה הפועלת בים-סוף תתבסס על עדן.

כוחות יבשה

בפורט-סעיד צריך היה להמשיך בהבאת שאר כוחותיה וצידודה של דיביזית הרגלים ה-3, פחות בריגדת-הגברדיה ה-1 — להשלמתה.

על הצרפתים היה לקיים בפורט-פואד כוח בעצמה השוה לזו של בריגדת-מוגברת אחת.

את בריגדת הצנחנים ה-16 צריך היה להחזיר לממלכה-המאוחדת — פחות גדוד-מוגבר אחד, שיימצא בקפריסין.

על בריגדת-הקומנדו ה-3 היה לחזור למלטה.

בריגדת הרגלים ה-3, ממלטה, ובריגדת-הגברדיה ה-1, מהממלכה-המאוחדת, צריכות היו לעבור לקפריסין, כתגבורת.

כוחות-אוויר

מתוך כוח-המפציצים שעמד עד אז לרשות המבצע נועדו 20 מפציצי "ואליאנט", ו-24 "קנברה", להיות מוחזקים בממלכה-המאוחדת בדרגות-כוננות שונות. כל המטוסים באיזור הים-התיכון הפועלים מבסיסי יבשה צריכים היו להשאר בבסיסי החניה שלהם.

במשך מספר הימים שלאחר מכן שונתה תכנית זו בנקודות הבאות: אנשי בריגדת-הגברדיה ה-1, ורוב הארטילריה של דיביזית הרגלים ה-3 הושארו לפי שעה בממלכה-המאוחדת, במצב של כוננות לטיסה מיידית, באם הדבר ידרש, בעוד שאת כל-ירכבם וציודם החזיקו במלטה כשהם כבר מוטענים בספינות. יחידות אחרות מריכוז-הכוחות שנועד למבצע, בעיקרן יחידות-מנהלה, החזיקו בממלכה-המאוחדת במצב של כוננות להשלח בדרך-האוויר ובדרך הים באם יקרה ופעולות-האיבה תתחדשנה. ברור היה כי אין זה אלא סידור זמני עד אשר יתברר יותר המצב.

כן עובדו תכניות הן למקרה של חידוש פעולות האיבה על ידי מצרים והן לזה של פינוי כוחות-הברית. במקרה הראשון נתכונתי לפרוץ-החוצה דרך סוללת-שפת-התעלה ולכבוש, כצעד ראשון, את איסמעיליה ואת שדה התעופה שליד אבו-סויר.

נ

כוח החרום לאומות-המאוחדות

ב-13 בנובמבר עלה בחוף פורט-סעיד, והועבר דרומה דרך העמדות הקדומות שלנו שליד אל-קפ צות משקיפים מטעם האו"ם, אשר הגיע בדרך הים מחיפה. כן צורפו קציני-קישור של האו"ם אל מפקדת-כוחות-הברית ואל מפקדת הקורפוס ה-2.

שלושה ימים לאחר מכן הגיעו בדרך-האוויר אל אבו-סויר הפלגות-הקדמיות של "כוח-החרום לאומות-המאוחדות"; וזמן קצר לאחר זאת הודיעוני, כי הוסכם שפלוגת-רגלים אחת מכוח זה תוצב בפורט-סעיד. פלוגה נורבגית זו הגיעה ב-21 לנובמבר, ונתקבלה ע"י התושבים בהפגנות רעשניות. השכם בבוקר יום המחרת

הודיעו לי, כי כתוצאה מבואו של כוח־האוו"ם יוצאו גדוד בריטי אחד ושליש מכוח־הכיבוש הצרפתי. ב־25 בנובמבר נפגש גנרל ברנס עם גנרל־לויטננט סטוקואל ועמי בפורט־סעיד; ואנו הסכמנו, כי נקבל לפורט־סעיד גייסות נוספים של האומות־המאוחדות, וכי פלוגה אחת מתוכם תוצב על יד אל־קפ בין כוחות־הברית לבין המצרים.

עם בואו של „כוח־החרום לאומות־המאוחדות" נדמה היה, כי אין עוד להביא בחשבון פעולות־איבה על ידי אחד הצדדים; ועל כן הודעתי לוועדת ראשי־המטה (הבריטית), כי יכול אני לבצע קיצוצים ידועים בכוחות הים, היבשה והאוויר של בעלות־הברית — וגם אז ישאר בידי כוח מאוזן שיש ביכולתו לטפל בכל התפתחות־עניינים מסתברת. מבחינת השמירה על רוח־הגייסות, היו עתה כל הסיבות לרצות, כי מספר אנשים רב ככל האפשר מקרב הגייסות — וביחוד הכונה לאנשי־מילואים — ישלח הביתה לחג המולד.

למחרת הודיעוני רשמית, כי ממשלת הוד־מלכותה הסכימה לכך, שיחידות הברית תוצאנה מתוך פורט־סעיד במקביל לתהליך הפיכת כוח־החרום של האומות־המאוחדות לבעל יתולת של־ממש; הוטל עלי, איפוא, לתכנן לקראת העתיד על יסוד ההנחה האמורה, אף כי המועדים המדויקים טרם נקבעו; תכניותי לא נצטרכו עוד להיות מכוונות לפריצה־החוצה, לעבר איסמעיליה, כי אם רק לעצור את המצרים עד למועד מאוחר ככל האפשר מלהכניס גייסות לפורט־סעיד לפני שתורדנה לספינות יחידותינו האחרונות.

מאז־ואילך היו מחשבותינו מרוכזות כליל בענין הפינוי — ואשר הוא עצמו הציג לפנינו, בעיות רבות; והגדולה שבאלה היתה בעית גורלו של צי־החילוק של בעלות־הברית.

הפינוי

על התכנית לפינוי היה להביא בחשבון את הגורמים הבאים: —

- i. משך־הזמן המינימלי למבצע זה היה 14 יום — הגם שהמועד־הסופי לירידת הגייסות לספינות טרם נקבע; ומשך הזמן הנ"ל עלול היה גם להתארך עד כדי 4 ימים נוספים.
- ii. צריך היה למנוע גייסות מצריים מהכנס לפורט־סעיד עד אשר יושלם פינוי כוחות הברית.
- iii. דאגת הבטחון־הפנימי עתידה היתה להשאר, עד סוף הפינוי, מחובתם של כוחות הברית.

iv. היה הכרח לקיים כל הזמן כוח מאוזן, בשביל שתהיה היכולת לקדם פני כל מצב חרום שיתהווה.

v. היה צורך לתאם־בזמן את תכניות היציאה הצרפתית והבריטית, וביחוד לגבי הסידורים לשימוש בספינות.

vi. היה צורך להבטיח את בטחונם של גייסותינו־אנו במשך שלבי הסיום של הכנסתם־לספינות.

מושג כלשהו על מימדי המשימה אפשר לקבל מציון מספרי האנשים וכלי הרכב, וכמויות ההספקה, אשר נמצאו בחוף ב־1 בדצמבר.

צרפתים	בריטים	אנשים
8.500	13.500	כל־רכב
2.200	2.200	
(כולל עוקבים ואופנועים)		
4.000	6.000	אספקה וציוד (בטונות)

נוסף על אלה היה הכרח לפנות מספר גדול של עובדים בריטיים שונים ששהו במצרים ושל פליטים מאזרחי מדינות הברית.

התכנית נבנתה שלבים־שלבים, באופן שביום המסיום של הורדת הגייסות לספינות צריך היה הכוח הבריטי הנותר להיות מורכב מבריגדת הרגלים ה־19, ובה הגדוד ה־1 לרגימנט־הסקוטי־המלכותי, הגדוד ה־1 לרגימנט־מערב־יורק וגונדה אחת מהגדוד ה־6 לרגימנט־הטנקים־המלכותי. הכוח הצרפתי צריך היה לכלול 1500 איש ו־200 כל־רכב, בתוך זה גונדה אחת של טנקים קלים.

ל־30 בנובמבר החליפה פלוגה דנית באל־קפ את הגדוד ה־1 לרגימנט־מערב־יורק, והיא היתה מוצבת בין עמדות כוחות הברית והמצרים כשפניה החוצה, לשני העברים. עמידה בלתי רגילה לכוח צבאי, אשר בה הוחלפו הם כעבור ימים אחדים ע"י פלוגת חיל רגלים הודי. בפורט־סעיד עלה גדוד יוגוסלבי שבא בדרך הים והוא הועבר דרך קוינו בעשותו את דרכו דרומה; וזמן לא רב לאחר מכן הגיעו פלגות דניות, שבדיות וקלומביאניות נוספות והגדילו את מימדיו של חיל המצב המקיים במצרים ע"י כוח־החרום לאומות־המאוחדות. יחידות אלו שתפו פעולה עם הגייסות הבריטיים והמשטרה המצרית בקיום החוק והסדר.

משך כל תקופת ההחזקה בפורט־סעיד עשו המצרים כמיטב יכולתם בשביל לגרום לתקריות בעיר. התנהל מסע הפחדה במגמה למנוע מצרים ואזרחי מדינות זרות מלשתף פעולה עם שלטונות בעלות הברית; חנננים אולצו ע"י אימים להחזיק את חנויותיהם סגורות; וכרוזים ומודעות קיר חתרניים הופיעו ברחובות. נשק ותחמושת הוברחו לתוך העיר בסירות, על פני האגם מנזלה; פצצות גזרוקו על כל־רכב צבאיים, ונעשו מאמצים ללכוד בלילה פטרולים במארב. כתוצאה מכך היו

מטילים עוצר, היו עורכים חיפושים לגילוי כלי־נשק (שהשיגו גדולות), ומספר מצרים נעצרו. כן נגרמו לבעלות הברית מספר אבידות נוספות, ובתוך זה חטיפת קצין בריטי¹⁶.

ב־15 בדצמבר הגיעה ההתגרות אל שיאה, כשנתחדשו באותו יום 17 תקריות בהן נפצעו שלושה בריטים ומספר מצרים. בפעולה המיוחדת שנערכה עקב כך, הוקף חלק מ„העיר הערבית” ובוצע שם חיפוש אשר במהלכו נתגלתה כמות כלי־נשק ונעצרו כ־300 מצרים. משך הלילה שלאחר מכן, וביום המחרת, הגבירו המצרים את מאמציהם; ובמארב אחד נהרג קצין מהרגימנט־הסקוטי־המלכותי.

השלב הבא ביציאה מפורט־סעיד התבטא בכך שכל הגייסות הבריטיים — אשר מנו עתה כ־7000 איש, ואתם 600 כלי־רכב — רוכזו בתוך מתחם פנימי, כהכנה לקראת השלב הסופי של ירידה־לספינות. הדבר נתבצע ללא תקלה, והביא לידי כך כי לא היו עוד תקריות נוספות.

ב־13 בדצמבר נקבע היום הסופי להורדת הגייסות לספינות ל־22 בדצמבר; אך טרם נתקבלה החלטה על עתידו של צי־החילוץ של בעלות־הברית. עובדה זו הוסיפה לגרום לאדמירל־משנה דארנפורד־סלייטר ולעצמי דאגה נמרצת מאוד עד לרגע האחרון ממש. לא זו בלבד שצי זה היה מבצע את משימתו — לנקות את נמל פורט־סעיד ואת הכניסה לתעלה — ביעילות רבה־ביותר; אלא שנראה גם כמפוקפק ביותר, אם יהיה ביכולת האומות־המאוחדות לקבץ צי דומה אפילו לאחר שהות ממושכת.

היה זה מאכזב עד מאוד, כי בסופר־של־דבר לא הצליחו להגיע לשום סידור טוב יותר מאשר לפיו תשאנה ספינות במספר מוגבל גם לאחר יציאתנו הסופית, והן תנפנה את דגל האומות־המאוחדות. העובדה כי המצרים הם ששמו למעלה מ־40 כמשולים בתוך נתיב־מים בינלאומי — דומה היה (עכ״פ, כפי שנראו הדברים למבטו של המסתכל מפורט־סעיד) כי אין מייחסים לה באומות־המאוחדות חשיבות יתרה.

ידיעה מעודדת שהגיעה אלינו ב־18 בדצמבר אמרה, כי המצרים הסכימו להעביר לידינו את העובדים הבריטיים של חברות הקבלנים שפעלו בסואץ; אנשים אלה נמצאו במעצר מאז ראשית הפעולות. באותו זמן סברו, כי הלויטננט מורהאוז, הקצין הבריטי שנחטף, עודנו בחיים, וכי גם אותו ימסרו לנו המצרים; לרוע המזל הנחה זו נתגלתה כמוטעית. עובדי הקבלנים הגיעו בעתם לפורט־סעיד, ב־21 בדצמבר, ולמחרת הם כבר עלו בחוף קפריסין, שהיתה התחנה הראשונה בדרכם לאנגליה. באותו זמן עצמו הוחזרו לידיים מצריות כל שבויי המלחמה והעצורים המצריים.

ב־22 בדצמבר, היום הסופי ליציאה, התנהל הכל ללא תקלה; והגייסות

¹⁶ שנמצא אח״כ חנוק בתוך ארגז. — המער.

האחרונים כבר נמצאו בספינות לשעה 17.00, לפי שעות גרינביץ, כשהם מניחים את פורט־סעיד בידי כוח־החרום לאומות־המאוחדות. לשעה 19.30 יצאה אחרונת הספינות מתוך הנמל — ועם זאת הגיע המבצע לסיומו.

יא

הבעות הערכה

1. מפקדת הברית וכוחות הברית

ראשית כל רוצה הייתי להביע את הערכתי הרבה לכל הכוחות הצרפתיים שפעלו במבצע זה. מבחינות רבות היתה משימתם קשה מזו של הכוחות הבריטיים; ויתכן כי היה זה כך במיוחד מבחינת עניינים־שבמנהלה.

אכן, החל בסגני, האדמירל ברגיז, ושלושת מפקדי־הזרועות שלהם — ליבשה, לצי ולאוויר — הגנרל בופורט, האדמירל המנוח לנסלו והגנרל ברוהוק, ועד לצנחנים, אנשי הקומנדו האויראים והמלחים רבי הנסיון שלהם, גילו הם יכולת, חברות ואומץ־רוח מן הסוג המעולה ביותר.

ספק האם רבים היו בעבר המקרים בהם מבצעים כה מורכבים נערכו תוך מידה רבה יותר של ידידות והבנת גומלין בכל הדרגים.

2. מפקדים וממות בריטיים

מבצע זה חייב כינון חפז של מפקדות חדשות וצינורות פיקוד חדשים; והיו כרוכות בו בעיות בלתי רגילות רבות אשר לפתרונן דאגו כל השירותים המזוינים וכן אזרחים רבים.

אין זה בגדר האפשר להזכיר בשמותיהם את המאות הרבות של קצינים, ושל אחרים, במיניסטריונים של הזרועות־הלוחמות, בכל המפקדות המבצעיות ובמפקדת המזרח־התיכון — אשר עשו מלאכה ראויה־לציון; אולם במיוחד רוצה הייתי להביע את הערכתי הרבה לגנרל־לויט' סטוקואל, מפקד כוח־המשימה היבשתי, לאדמירל־המשנה דארנפורד־סלייטר אשר פקד על הכוח־הצי, ולמרשל־האוויר ברגט שפקד על כוחות האוויר. מהמטה שלי עשו גנרל־מיוור הובס ומרשל־המשנה־האווירי האדלסטון מלאכה הראויה־לציון בצד המבצעי; גנרל־מיוור באקל ובריגדיר לוקס — בצד המנהלתי; ואדמירל־המשנה ריצ'מונד — כמקשר האישי שלי, בלונדון, עם ועדת ראשי־המטה.

3. העתונות

בימינו אלה דעת הציבור העולמית הרי היא כלי־מלחמה מהחשובים ביותר, עובדה זו זכתה להערכה שלמה כבר מראשית המבצע, הן מצדי והן מצד המטה שלי;

אולם למרבה צער, קוצר ההתראה שניתנה לנו בטרם הוחל במבצע, הביא לידי ליקויים בתקשורת ובסידורים בשביל העתונות, ולאלה לא עלה בידנו, עד הסוף, למצוא תקנה למועד.

על כן הנני אסיר תודה ביותר לאלה מאנשי העתונות — ובמיוחד לאלה מבין הכתבים שצורפו אל מפקדתי, שכן בחלקם נפלו הנסיונות המרגיזים ביותר. הם תיארו את המתרחש באורח מדויק ואובייקטיבי ושמרו על מזג רוח טוב, ולא התלוננו, משך מספר ימים שהיו קשים ותכופות אף מסוכנים.

4. המלח, החייל והאזרחי הבריטי

לבסוף — פן יטשטשו המאורעות שבאו בעקבות מבצע סואץ את ההצלחה הצבאית-גרידא שהושגה בו — רוצה הייתי להביע כאן את התפעלותי ותודתי למלחים, לחיילים ולאזרחים, אשר השיגו את כל היעדים הצבאיים אשר הוצגו בפניהם.

היכולת ואומץ הרוח שגדרשו — ובמיוחד מהצנחנים, מאנשי הקומנדו ומהטייסים — לא נפלו מאלה אשר כל פעולת מלחמה תובעת; והם, יותר מכל האחרים, הנם אלה הזכאים לשבח.

צ'רלס קיטלי, גנרל

מצביא-ראשי לכוחות הבריית

10 ביוני 1957

צקלון

לקט תרגומים

מפתח לשנת 1957 (חבורות 46-57)

תכלית מפתח זה לספק לקורא המעוניין בנושא מסוים את כל החומר המצוי ב"צקלון" כך ה' על נושא זה. לפיכך ערוך המפתח לפי א"ב של ענפי-ידיעה, מקצועות, בני-מקצועות, וארצות. ציונו של המאמר חוזר ומופיע בכל אותם הערכים אשר תוכנו נגע בהם נגיעה של ממש. במאמרים הנוגעים חלקית בנושא מסוים, צוין מספר העמוד הנוגע בנושא, בסוגריים, ליד מספר החבורת.

מפתח זה הנו המשך למפתחות כך א', כך ב', כך ג', וכך ד'.

הערות למשתמש:

- 1) לפני סוגי הלחימה למיניהם ולפני בחינות מסוימות של הלחימה, בא הציון "לחמה" — לדוגמה: "לחמת מדבר", "לחמה גרעינית"; אולם צורות הלחימה — התקפה, הגנה, מארב — מופיעות כמות שהן.
- 2) ב"מלחמות מקומיות" בא הציון "מלחמה" לפני שם המקום — לדוגמה: "מלחמת קוריאה", "מלחמת סואץ", "מלחמת סיני".

אבסטרליה

— תכנית-אש ארטילרית חפזה — הקפ' 9. ז. נורטון — 50.

אזרייה

- סיוע-אוויר קרוב כיצד? — המיור א. ג. אואנס והק' 1. פ. וודרי — 46.
- סיוע-אוויר טקטי הדוק — תולדותיו והתפתחותו — המיור 1. א. סליבאן — 47.
- "אופנים-אזריים" — תמונת השער — 48.
- חיל-רגלים במערכה חדישה — הגנ' סיר ר. גייל — 49.
- בזק-אוויר — תמונת השער — 50.
- מלחמת ששת-הימים — הקול' דא-פוקיאר — 52, 53.
- בשאת דרום-ערב המסוכסכת — 52.
- חקר הביצועים — כיצד קם ומה פעל? — הד"ר ר. וו. מיטצ'ל — 53.
- קליעי המערב — עד כאן? — ג. וו. ר. טיילור — 56.
- מאון האזרייה הצרפתית בפרשת סואץ — 56.
- שיקולים והחלטות במלחמת-סואץ — הגנ' צ. קיטלי — 57.

אמון

- לקראת יתרימהירות במערכת הצבא — הגנ'מיר ב. ט. וילסון — 47 (19).
- דבר אל מפקדים — הגנ'מיר נ. רייזלי — 47.
- סוגיית אימון הרגלים כיום — הבריג' ו. באוצ'ר — 48.
- חיל'רגלים במערכה חדישה — הגנ' סיר ר. גייל — 49 (9).
- אימון לילה לגייסות — כיצד ? — הלויט'קול' ו. ה. סימפטון — 50.
- צאו נא לשיטוט טקטי — רב סמל פ. ק. קלינמן — 50.
- צמד'סיירים — יחידת הסיור הטובה ביותר — הקפ' ס. נולטון — 51.

ארגון גייסות

- מבנה עוצבות בתקופתנו — מה יהיו פניו ? — הקפ' לידל הארט — 46.
- לקראת יתרימהירות במערכת הצבא — הגנ'מיר ב. ט. וילסון — 47.
- השפעת תור הקליעים על ההלכה הטקטית — הגנ' ו. ג. ואימן — 48.
- הדיבזיה ה"מחומשת" — 51.
- מסע'המלחמה בסיני — משני צדדיו — ב. פ. פול — 55 (13).

ארמיה

- מבנה עוצבות בתקופתנו — מה יהיו פניו ? — הקפ' לידל הארט — 46.
- השפעת תור-הקליעים על ההלכה הטקטית — הגנ' ו. ג. ואימן — 48.

ארצות הברית (ראה גם "מלחמת קוריאה")

- להבדל-צנחנים חדש — תמונת השער — 46.
- סיוע'אוויר קרוב — כיצד ? — המיור א. ג. אואנס והקפ' וו. פ. וודרי — 46.
- "טלסקופ" מכ"י נגד'מטוסי — תמונת השער — 47.
- סיוע'אוויר טקטי הדוק — תולדותיו והתפתחותו — המיור ו. א. סוליבאן — 47.
- דבר אל מפקדים — הגנ'מיר נ. רייזלי — 47.
- "אופניים-אוויריים" — תמונת השער — 48.
- השפעת תור הקליעים על ההלכה הטקטית — הגנ' ו. ג. ואימן — 48.
- "עין רואה ואינה נראית" למלחמות'העתיד — תמונת השער — 49.
- אימון לילה לגייסות — כיצד ? — הלויט'קול' ו. ה. סימפטון — 50.
- צאו נא לשיטוט טקטי — רב סמל פ. ק. קלינמן — 50.
- הדיבזיה ה"מחומשת" — 51.
- צמד'סיירים — יחידת הסיור הטובה ביותר — הקפ' ס. נולטון — 51.
- המשימה — "אליגטור" — ג'. א. מיצ'נר — 51.
- "קסדת'אלחוט" — תמונת השער — 52.
- חקר הביצועים — כיצד קם ומה פעל ? — הד"ר ר. וו. מיטצ'ל — 53.
- פטרול "סנאפו" — ו. א. באטלר — 53.
- "אקדה תופי" אבטומטי חדש — תמונת השער — 54.
- קליעי המערב — עד כאן ? — ג'. וו. ר. טיילור — 56.

ארקישוראל

- ה"קומנדו" אל טוברוק — ג. לאנדבורן — 46.

בריטניה

- מבנה עוצבות בתקופתנו — מה יהיו פניו ? — הקפ' לידל הארט — 46.
- ה"קומנדו" אל טוברוק — ג. לאנדבורן — 46.

- לקראת יתרימהירות במערכת הצבא — הגנ'מיר ב. ט. וילסון — 47.
- על מבצע סיני וסואץ — הבריג' ס. נ. בארקלי — 47.
- סוגיית אימון הרגלים כיום — הבריג' ו. באוצ'ר — 48.
- ישראל במלחמה — הקפ' א. הינטרהוף — 48 (36).
- חיל'רגלים במערכה חדישה — הגנ' סיר ר. גייל — 49.
- "מבצע מוסקטיר" — הבריג' ס. נ. בארקלי — 51.
- קליע מונחה — מנחה'עצמו — תמונת השער — 51.
- מלחמת ששת'הימים — הקול' דא'פוקיאך — 52, 53.
- בפאת דרוס'ערב המסוכסכת — 52.

- חקר הביצועים — כיצד קם ומה פעל — הד"ר ר. וו. מיטצ'ל — 53 (16).
- "ציפור הרעם" — קליע נגד'מטוסי חדש — תמונת השער — 53.
- בהסתערות על תותחי'ענק — א. וילסון — 54.
- ההסתערות המוטסת על פורט'סעיד — המיור ר. ה. ד. נורמן — 54.
- מראות ממסע עומן — 54.
- מסע'המלחמה בסיני — משני צדדיו — ב. פ. פול — 55.
- ה"תנינים" בפעולה — א. וילסון — 55.
- קליעי המערב — עד כאן ? — ג'. וו. טיילור — 56.
- מאזן האוויריה הצרפתית בפרשת סואץ — 56.
- תקרית בקרב שריונים — ס. ג'ויל — 56.
- מבט חדש על "בלאד האונד" — תמונת השער — 56.
- שיקולים והחלטות במלחמת'סואץ — הגנ' צ'. קיטלי — 57.

ברית'המועצות

- גדוד רגלים בהגנה ובהתקפת'נגד — 47.
- טנק בודד — מחסום דרך — 48.
- אימון לילה לגייסות — כיצד ? — הלויט'קול' ו. ה. סימפטון — 50 (5).
- ה'27 במארס — בניקולאיב — הקול' לויט' ו. פ. פראנק — 51.

גדוד

- מבנה עוצבות בתקופתנו — מה יהיו פניו ? — הקפ' לידל הארט — 46.
- גדוד רגלים בהגנה ובהתקפת'נגד — 47.
- חיל'הרגלים במערכה חדישה — הגנ' ר. גייל — 49 (8).
- ההסתערות המוטסת על פורט'סעיד — המיור ר. ה. ד. נורמן — 54.

גמלים

- בפאת דרוס'ערב המסוכסכת — 52.

גרמניה

- ה"קומנדו" אל טוברוק — ג. לאנדבורן — 46.
- גדוד רגלים בהגנה ובהתקפת'נגד — 47.
- טנק בודד — מחסום דרך — 48.
- ה'27 במארס — בניקולאיב — הקול' לויט' ו. פ. פראנק — 51.
- פטרול "סנאפו" — ו. א. באטלר — 53.
- בהסתערות על תותחי'ענק — א. וילסון — 54.

— ה"תנינים" בפעולה — א. וילסון — 55.

— תקרית בקרב שריונים — ס. גזיל — 56.

דיכוייה

— מבנה עוצבות בתקופתנו — מה יהיו פניו? — הקפ' לידל'הארט — 46.

— חיל'הרגלים במערכה חדישה — הגנ' סיר ר. גייל — 49 (7).

— הדיכוייה ה"מחומשת" — 51.

הגנה

— גדוד רגלים בהגנה ובהתקפת-נגד — 47.

— תכנון אש ארטילריה — המיור ו. א. ואיט — 49.

— טנקים בהגנה בגבעות — הלויט'ראשון ק. ס. מאנדי — 49.

הדרכה

— דבר אל מפקדים — הגנ'מיור נ. רייזלי — 47.

— סוגיית אימון-הרגלים כיום — הבר'ג' ו. באוצ'ר — 48.

— אימון לילה לגייסות — כיצד? — הלויט'קול' ו. ה. סימפטון — 50.

— צאו נא לשיטוט טקטי — רב סמל פ. ק. קלינמן — 50.

המעייה

— גדוד רגלים בהגנה ובהתקפת-נגד — 47.

— החייל כצלף — ג. פ. אנג'לה — 48 (9).

— המזרח התיכון (ראה גם בשמות ארצות המזרח התיכון)

— בפאת דרום ערב המסוכסכת — 52.

הנדרסה

— לאופן הפעלת יחידות ה"רמנים" — הלויט' הקשיש מ. שפיידר — 46.

— הדיכוייה ה"מחומשת" — 51 (7.5).

הסמוריה צבאית

— סיוע-אוויר טקטי הדוק — תולדותיו והתפתחותו — המיור ו. א. סוליבאן — 47.

— השכלה (ראה "תרבות")

התקפה

— לקראת יתר'מהירות במערכת הצבא — הגנ'מיור וילסון — 47.

— תכנון אש ארטילריה — המיור ו. א. ואיט — 49.

— בהסתערות על תותח-ענק — א. וילסון — 54.

התקפת-נגד

— גדוד רגלים בהגנה ובהתקפת-נגד — 47.

הכש

— ב"מלחמות התמסח" — הגנ'בר'ג' ס. ל. א. מרשל — 46.

הכלה

— לאופן הפעלת יחידות ה"רמנים" — הלויט' הקשיש מ. שפיידר — 46.

— טנק בודד — מחסום דרך — 48.

חמיכה

— סיוע-אוויר קרוב — כיצד? — המיור א. ג. אואנס והקפ' ו. פ. אדרי — 46.

— לאופן הפעלת יחידות ה"רמנים" — הלויט' הקשיש מ. שפיידר — 46.

חסימה

— טנק בודד — מחסום דרך — 48.

חרב"ן

— מבנה עוצבות בתקופתנו — מה יהיו פניו? — הקפ' לידל'הארט — 46.

מיומנות

— דבר אל מפקדים — הגנ'מיור נ. רייזלי — 47.

— סוגיית אימון-הרגלים כיום — הבר'ג' ו. באוצ'ר — 48.

מקטיקה

— מבנה עוצבות בתקופתנו — מה יהיו פניו? — הקפ' לידל'הארט — 46.

— סיוע-אוויר טקטי הדוק — תולדותיו והתפתחותו — המיור ו. א. סוליבאן — 47.

— לקראת יתר'מהירות במערכת הצבא — הגנ'מיור ב. ס. וילסון — 47.

— השפעת תור הקליעים על ההלכה הטקטית — הגנ' ו. ג. ואיט — 48.

— חיל'הרגלים במערכה חדישה — הגנ' סיר ר. גייל — 49 (7).

— צאו נא לשיטוט טקטי — רב סמל פ. ק. קלינמן — 50.

יירדן

— ישראל במלחמה — הקפ' א. הינטרהוף — 48 (30).

ישראל

— על מבצע סיני וסואץ — הבר'ג' ס. נ. בארקלי — 47.

— ישראל במלחמה — הקפ' א. הינטרהוף — 48.

— מסע המלחמה במדבר סיני — 50.

— "מבצע מוסקטיר" — הבר'ג' ס. נ. בארקלי — 51.

— מלחמת ששת הימים — הקול' דא'פוקיאך — 52, 53.

— מסע המלחמה בסיני — משני צדדיו — ב. פ. פול — 55.

— שיקולים והחלטות במלחמת-סואץ — הגנ' צ. קישלי — 57.

מוח'אדם

— הדיכוייה ה"מחומשת" — 51 (10).

מוחות-מיוחדים

— לאופן הפעלת יחידות ה"רמנים" — הלויט' הקשיש מ. שפיידר — 46.

— ה"קומנדו" אל טוברוק — ג. לאנדסבורו — 46.

— בהסתערות על תותח-ענק — א. וילסון — 54.

— ה"תנינים" בפעולה — א. וילסון — 55.

כתה

— חיל'הרגלים במערכה חדישה — הגנ' סיר ר. גייל — 49 (9).

כתור

— גדוד רגלים בהגנה ובהתקפת-נגד — 47.

— ישראל במלחמה — הקפ' א. הינטרהוף — 48 (30).

לוגיסטיקה

— הדיביזיה ה"מחומשת" — 51 (10).

— המשימה — "אליגטור" — ג' א. מיצ'נר — 51.

— מלחמת ששת הימים — הקול' דא'פוקיאָר — 52, 53.

— קליעי המערב — עד כאן? — ג' וו. ר. טיילור — 56.

לחמה אמפיבית

— סיוע-אוויר טקטי הדוק — תולדותיו והתפתחותו — המיור ו. א. סוליבאן — 47.

— ה-27 במארס — בניקולאיב — הקול' לוויט' ו. פ. פראנק — 51.

— המשימה — "אליגטור" — ג' א. מיצ'נר — 51.

— "מבצע מוסקטיר" — הברייג' ס. נ. בארקלי — 51.

— מלחמת ששת הימים — הקול' דא'פוקיאָר — 52, 53.

— שיקולים והחלטות במלחמת-סואץ — הגנ' צ'י. קיטלי — 57.

לחמה גרעינית

— השפעת תור הקליעים על ההלכה הטקטית — הגנ' ו. ג. ואימן — 48.

— חיל-הרגלים במערכה חדישה — הגנ' סיר ר. גייל — 49 (9).

— הדיביזיה ה"מחומשת" — 51 (10).

— קליעי המערב — עד כאן? — ג' וו. ר. טיילור — 56.

לחמה גרעינית

— מבנה עוצבות בתקופתנו — מה יהיו פניו? — הקפ' לידל הארט — 46.

לחמת-יהרים

— טנקים בהגנה בגבעות — הלויט' ק. ס. מאנדי — 49.

לחמת לילה

— ב"מלחמות התמסח" — הגנ' בריג' ס. ל. א. מרשל — 46.

— טנקים בהגנה בגבעות — הלויט' ק. ס. מאנדי — 49.

— אימון לילה לגייסות — כיצד? — הלויט' קול' ו. ה. סימפסון — 50.

— פטרול "סנאפו" — ו. א. באטלר — 53.

לחמת מדבר

— ה"קומנדו" אל טוברוק — ג. לאנדסבורו — 46.

— ישראל במלחמה — הקפ' א. הינטרהוף — 48 (30).

— מסע המלחמה במדבר סיני — 50.

— מלחמת ששת הימים — הקול' דא'פוקיאָר — 52, 53.

— בפאת דרום-ערב המסוכסכת — 52.

— מראות ממסע עומן — 54.

— מסע-המלחמה בסיני — משני צדדיו — ב. פ. פול — 55.

— תקרית בקרב שריינים — ס. ג'ויל — 56.

לחמה נגד-טנקית (ראה גם נשק נ"ט)

— טנק בודד — מחסום דרך — 48.

— חיל-הרגלים במערכה חדישה — הגנ' סיר ר. גייל — 49 (9).

— בזק-מאוייר — תמונת השער — 50.

— "קובר" — רקיסה שביצרית נגד-טנקית — 55.

— קליעי המערב — עד כאן? — ג' וו. ר. טיילור — 56.

— "כיצד אעצור את הטנק?" — המיור א. פיסטג — 56.

לחמה נגד-מטוסית (ראה גם נשק נ"מ)

— "טלסקופ" מכמ"י נגד-מטוסי — תמונת השער — 47.

— "ציפור הרעם" — קליע נגד-מטוסי חדש — תמונת השער — 53.

— חקר הביצועים — כיצד קם ומה פעל? — הד"ר ר. וו. מיטצ'ל — 53.

— מבט חדש על "בלאד האונד" — תמונת השער — 56.

— קליעי המערב — עד כאן? — ג' וו. ר. טיילור — 56.

לחמה נגד צוללתית

— חקר הביצועים — כיצד קם ומה פעל? — הד"ר ר. וו. מיטצ'ל — 53.

— קליעי המערב — עד כאן? — ג' וו. ר. טיילור — 56.

לחמת קליעים

— השפעת תור הקליעים על ההלכה הטקטית — הגנ' ו. ג. ואימן — 48.

— בזק-מאוייר — תמונת השער — 50.

— קליע מונחה — מנחה-עצמו — תמונת השער — 51.

— "ציפור הרעם" — קליע נגד-מטוסי חדש — תמונת השער — 53.

— "קובר" — רקיסה שביצרית נגד-טנקית — 55.

— קליעי המערב — עד כאן? — ג' וו. ר. טיילור — 56.

— מבט חדש על "בלאד האונד" — תמונת השער — 56.

לחמת שטח בנוי

— ההסתערות המוטסת על פורט-סעיד — המיור ר. ה. ז. נורמן — 54.

— ה"תנינים" בפעולה — א. וילסון — 55.

מארכ

— "במלחמות התמסח" — הגנ' בריג' ס. ל. א. מרשל — 46.

מדע

— חקר הביצועים — כיצד קם ומה פעל? — הד"ר ר. וו. מיטצ'ל — 53.

— דרך עלייתו של חקר הביצועים — הד"ר ד. וו. מיטצ'ל — 54.

— קליעי המערב — עד כאן? — ג' וו. ר. טיילור — 56.

מודיעין

— ה"קומנדו" אל טוברוק — ג. לאנדסבורו — 46.

מוטסים — מבצעים, מוחות

— מסע המלחמה במדבר סיני — 50.

— הדיביזיה ה"מחומשת" — 51.

— "מבצע מוסקטיר" — הברייג' ס. נ. בארקלי — 51.

— מלחמת ששת הימים — הקול' דא'פוקיאָר — 52, 53.

— ההסתערות המוטסת על פורט-סעיד — המיור ר.ה.ד. נורמן — 54.
— שיקולים והחלטות במלחמת-סואץ — הגנ' צ' קיטלי — 57.

מחקר צבאי

— חקר הביצועים — כיצד קם ומה פעל ? — הד"ר ר. וו. מיטצ'ל — 53.
— דרך עלייתו של חקר הביצועים — הד"ר ד. וו. מיטצ'ל — 54.
— קליעי המערב — עד כאן ? — ג'. וו. ר. טיילור — 56.

מוטות ומפקדות

— הדיביזיה ה"מחומשת" — 51.
— מלחמת ששת הימים — הקול' דא' פוקיאך — 52, 53.
— חקר הביצועים — כיצד קם ומה פעל ? — הד"ר ר. וו. מיטצ'ל — 53.
— דרך עלייתו של חקר הביצועים — הד"ר ד. וו. מיטצ'ל — 54.
— שיקולים והחלטות במלחמת-סואץ — הגנ' צ' קיטלי — 57.

מוכ"ם

— "טלסקופ" מכ"מי נגד-מוטסי — תמונת השער — 47.
— קליעי המערב — עד כאן ? — ג'. וו. ר. טיילור — 56.

מלחמת העולם הראשונה

— החייל כצלף — ג.א. אנג'לה — 48.

מלחמת העולם השנייה

— מבנה עוצבות בתקופתנו — מה יהיו פניו ? — הקפ' לידל הארט — 46.
— ה"קומנדו" אל טוברוק — ג. לאנדסבורו — 46.
— סיוע-אוויר טקטי הדוק — תולדותיו ותפתחותיו — המיור ו. א. סוליבאן — 47.
— גדוד רגלים בהגנה ובהתקפת-נגד — 47.
— טנק בודד — מחסום דרך — 48.
— ה-27 במארס — בניקולאיב — הקול' לויט' ו. פ. פראנק — 51.
— המשימה — "אליגטור" — ג'. א. מיצ'נר — 51.
— חקר-הביצועים — כיצד קם ומה פעל ? — הד"ר ר. וו. מיטצ'ל — 53.
— פטרול "סנאפו" — ו. אה. באטלר — 53.
— בהסתערות על תותח-יענק — א. וילסון — 54.
— ה"תנינים" בפעולה — א. וילסון — 55.
— תקרית בקרב שריונים — ס. ג'ויל — 56.

מלחמת סואץ (ראה גם מלחמת סיני)

— על מבצעי סיני וסואץ — הבר'ג' ס. נ. בארקליי — 42.
— ישראל במלחמה — הקפ' א. הינטרהוף — 48.
— "מבצע מוסקטיר" — הבר'ג' ס.נ. בארקליי — 51.
— מלחמת ששת הימים — הקול' דא' פוקיאך — 52, 53.
— ההסתערות המוטסת על פורט-סעיד — המיור ר.ה.ד. נורמן — 54.
— מסע-המלחמה בסיני — משני צדדיו — ב. פ. 209 — 55.
— מאזן האוויריה הצרפתית בפרשת סואץ — 56.
— שיקולים והחלטות במלחמת-סואץ — הגנ' צ' קיטלי — 57.

מלחמת סיני (ראה גם מלחמת סואץ)

— על מבצעי סיני וסואץ — הבר'ג' ס. נ. בארקליי — 42.
— ישראל במלחמה — הקפ' א. הינטרהוף — 48.
— מלחמת ששת הימים — הקול' דא' פוקיאך — 52, 53.
— מסע המלחמה בסיני — משני צדדיו — ב. פ. 209 — 55.
— שיקולים והחלטות במלחמת-סואץ — הגנ' צ' קיטלי — 57.

מנהיגות

— דבר אל מפקדים — הגנ' מיור נ. רייזלי — 47.
— ה"תנינים" בפעולה — א. וילסון — 55 (31).

מנהלה

— לקראת יתר-מהירות במערכת הצבא — הגנ' מיור ב. ט. וילסון — 47.
— חיל רגלים במערכה חדישה — הגנ' סיר ר. גייל — 49 (12).
— הדיביזיה ה"מחומשת" — 51.

מצרים

— על מבצע סיני וסואץ — הבר'ג' ס. נ. בארקליי — 47.
— ישראל במלחמה — הקפ' א. הינטרהוף — 48.
— מסע המלחמה במדבר סיני — 50.
— "מבצע מוסקטיר" — הבר'ג' ס. נ. בארקליי — 51.
— מלחמת ששת הימים — הקול' דא' פוקיאך — 52, 53.
— ההסתערות המוטסת על פורט-סעיד — המיור ר.ה.ד. נורמן — 54.
— מסע-המלחמה בסיני — משני צדדיו — ב. פ. 209 — 55.
— מאזן האוויריה הצרפתית בפרשת סואץ — 56.
— שיקולים והחלטות במלחמת-סואץ — הגנ' צ' קיטלי — 57.

מש"ק

— דבר אל מפקדים — הגנ' מיור נ. רייזלי — 47.
— צארנא לשיטוט טקטי — רביסמל פ. ק. קלינמן — 50.

ניירות

— לקראת יתר-מהירות במערכת הצבא — הגנ' מיור ב. ט. וילסון — 42.
— אימון לילה לגייסות — כיצד ? — הלויט'-קול' ו. ה. סימפסון — 50.

נסיכויות האמנה של חוף עומן

— בפאת דרום-ערב המסוכסכת — 52.

נשק-ארטילרי

— תכנון אש ארטילריה — המיור ו. א. ואיט — 49.
— בהסתערות על תותח-יענק — א. וילסון — 54.

נשק — כללי

— חיל-הרגלים במערכה חדישה — הגנ' סיר ר. גייל — 49.
— "אקדה תופי" אבטומטי חדש — תמונת השער — 54.

נשק — להבות

— לאופן הפעלת יחידות ה"רמנים" — הלויט' הקשיש מ. שפייר — 46.
— ה"תנינים" בפעולה — א. וילסון — 55.

נשק נגד־מטוסי

- השפעת תורה־קליעים על ההלכה הטקטית — הגנ' ו. ג. ואימן — 48
- „ציפור־הרעם” — קליע נגד־מטוסי בריטי — תמונת השער — 53.
- קליע מונחה — מנחה עצמו — תמונת השער — 51.
- קליעי המערב — עד כאן? — ג'. וו. ר. טיילור — 56.
- מבט חדש על „בלאד האונד” — תמונת השער — 56.

נשק — נגד־מנקי

- בוק־מאור — תמונת השער — 50.
- בהסתערות על תותחי ענק — א. וילסון — 54.
- „קוברת” — רקיטה שביצרית נגד־טנקית — תמונת השער — 55.
- ה„תנינים” בפעולה — א. וילסון — 55.
- קליעי המערב — עד כאן? — ג'. וו. ר. טיילור — 56.
- „כיצד אעצור את הטנק?” — המיור או. פיטג — 56.

סומלי

- בפאת דרום־ערב המסוכסכת — 52 (38).

סוריה

- ישראל במלחמה — הקפ' א. הינטרהוף — 48.

סויר

- „עין רואה ואינה נראית” למלחמות־עתיד — תמונת השער — 49.
- צמד־סיירים — יחידת הסויר הטובה ביותר — הקפ' ס. נולטון — 51.

סין (ראה „מלחמת קוריאה”)

סעודיה

- בפאת דרום־ערב המסוכסכת — 52.

ערב הסעודית

- ישראל במלחמה — הקפ' א. הינטרהוף — 48 (31).

ערן

- בפאת דרום ערב המסוכסכת — 52 (39, 41).

עומן

- בפאת דרום־ערב המסוכסכת — 52.
- מראות ממסע עומן — 54.

עירק

- ישראל במלחמה — הקפ' א. הינטרהוף — 48 (31).

„ערפל המלחמה”

- תקרית בקרב שריונים — ס. ג'ויל — 56.

פטרול

- במלחמות התמסח — הגנ' בריג' ס. ל. א. מרשל — 46.
- צמד־סיירים — יחידת הסויר הטובה ביותר — הקפ' ס. נולטון — 51.
- פטרול „סנאפו” — ו. או. באטלר — 53.

פלוגה

- חיל־הרגלים במערכה חדישה — הגנ' סיר ר. גייל — 49 (9).

צבא־הצי

- סיוע־אוויר טקטי הדוק — תולדותיו והתפתחותו — המיור ו. א. סוליבאן — 47.
- „אופנים־אוויריים” — תמונת השער — 48.

צבא מילואים (ראה גם „צה”ל”)

- לאופן הפעלת יחידות ה„רמנים” — הלויט' הקשיש מ. שפיידר — 46.
- סוגיית אימון הרגלים כיום — הבריג' ו. באוצ'ר — 48.
- מסע המלחמה בסיני — משני צדדיו — ב. פ. פול — 55 (11).

צה”ל

- על מבצעי סיני וסואץ — הבריג' ס. נ. בארקליי — 42.
- ישראל במלחמה — הקפ' א. הינטרהוף — 48.
- מסע המלחמה במדבר סיני — 50.
- „מבצע מוסקטיר” — הבריג' ס. נ. בארקליי — 51.
- מלחמת ששת הימים — הקול דאָפּוקיאָר — 52, 53.
- מסע המלחמה בסיני — משני צדדיו — ב. פ. פול — 55.

צי

- סיוע־אוויר טקטי הדוק — תולדותיו והתפתחותו — המיור ו. א. סוליבאן — 47.
- חקר הביצועים — כיצד קם ומה פעל? — הד”ר ר. וו. מיטצ’ל — 53.
- קליעי המערב — עד כאן? — ג'. וו. ר. טיילור — 56.
- שיקולים והחלטות במלחמת־סואץ — הגנ' צ. קיטלי — 57.

צילום

- „עין רואה ואינה נראית” למלחמות העתיד — תמונת השער — 49.

צליפה

- החייל כצלף — ג. פ. אנג’לה — 48.

צנחנים (ראה גם „מוטסים — מבצעים, כוחות”)

- להבדור צנחנים חדש — תמונת השער — 46.
- ישראל במלחמה — הקפ' א. הינטרהוף — 48.
- מסע המלחמה במדבר סיני — 50.
- „מבצע מוסקטיר” — הבריג' ס. נ. בארקליי — 51.
- מלחמת ששת הימים — הקול דאָפּוקיאָר — 52, 53.
- ההסתערות המוטסת על פורט סעיד — המיור ר. ה. ד. נורמן — 54.
- מאון האוויריה הצרפתית בפרשת סואץ — 56.
- שיקולים והחלטות במלחמת־סואץ — הגנ' צ. קיטלי — 57.

צרפת

- על מבצעי סיני וסואץ — הבריג' ס. נ. בארקליי — 42.
- ישראל במלחמה — הקפ' א. הינטרהוף — 48 (36).
- בוק מאויר (קליע־מונחה נ”ט) — תמונת השער — 50.
- „מבצע מוסקטיר” — הבריג' ס. נ. בארקליי — 51.

ראדאר (ראה "מכ"ס")

רוחניויות

דבר אל מפקדים — הגנ"מיר נ. רייזלי — 47.

שביצריה

לאופן הפעלת יחידות ה"רמנים" — הלויט' הקשיש מ. שפיידר — 46.

"קובריה" — רקיטה שביצריה נגד טנקים — תמונת השער — 55.

"כיצד אעצור את הטנק?" — המיור או. פיטע — 56.

שריון

מבנה עוצבות בתקופתנו — מה יהיו פניו — הקפ' לידל הארט — 46.

טנק בודד — מחסום דרך — 48.

חיל-רגלים במערכה חדישה — הגנ' סיר ר. גייל — 49 (6).

טנקים בהגנה בגבעות — הלויט' ראשון ק. ס. מאנדי — 49.

הדיביוזה ה"מחומשת" — 51.

בהסתערות על תותח-ענק — א. וילסון — 54.

ה"תנינים" בפעולה — א. וילסון — 55.

"כיצד אעצור את הטנק?" — המיור או. פיטע — 56.

תקרית בקרב שריונים — ס. ג'ויל — 56.

שירותי-פעולה (קרקע-אוויר)

סיוע-אוויר קרוב כיצד? — המיור א. ג. אואנס וו. פ. וודרי — 46.

סיוע-אוויר טקטי הדוק — תולדותיו והתפתחותו — המיור ו. א. סוליבאן — 47.

צמד-סיירים — יחידת הסיור הטובה ביותר — הקפ' ס. נולטון — 51 (14).

תאורה

אימון לילה לגייסות — כיצד? — הלויט' קול' ו. ה. סימפסון — 50 (5).

תובלה

הדיביוזה ה"מחומשת" — 51 (8).

מאון האויריה הצרפתית בפרשת סואץ — 56.

תותחנות

תכנון אש ארטילריה — המיור ו. א. ואיט — 49.

תכנית-אש ארטילרית חפוז — הקפ' פ. ד. נורטון — 50.

הדיביוזה ה"מחומשת" — 51.

תמל"ג

חיל-הרגלים במערכה חדישה — הגנ' ר. גייל — 49 (10).

תכנון

ה"קומנדו" אל טוברוק — ג. לאנדסברו — 46.

לקראת יתר-מהירות במערכת הצבא — הגנ"מיר ב. ט. וילסון — 47.

גדוד רגלים בהגנה ובהתקפת-נגד — 47 (30).

תכנון אש ארטילריה — המיור ו. א. ואיט — 49.

תכנית-אש ארטילרית חפוז — הקפ' פ. ד. נורטון — 50.

המשימה — "אליגטור" — ג. א. מיצנר — 51.

מלחמת ששת הימים — הקול' דא פוקיאך — 53, 52.

ההסתערות המוטסת על פורט סעיד — המיור ר. ה. ד. נורמן — 54.

מסע-המלחמה בסיני — משני צדדיו — ב. פ. פול — 55.

קליעי המערב — עד כאן? — ג. וו. ר. טיילור — 56.

מאון האויריה הצרפתית בפרשת סואץ — 56.

סיוע-אוויר קרוב כיצד? — המיור א. ג. אואנס והק' ו. פ. וודרי — 46.

שיקולים והחלטות במלחמת-סואץ — הגנ' צ. קיטלי — 57.

קוראיה

ב"מלחמות התמסח" — הגנ"ברג' ס. ל. א. מרשל — 46.

סיוע-אוויר טקטי הדוק — תולדותיו והתפתחותו — המיור ו. א. סוליבאן — 47 (10).

טנקים בהגנה בגבעות — הלויט' ראשון ק. ס. מאנדי — 49.

אימון לילה לגייסות — כיצד? — הלויט' קול' ו. ה. סימפסון — 50.

צמד-סיירים — יחידת הסיור הטובה ביותר — הקפ' ס. נולטון — 51.

קורפוס

מבנה עוצבות בתקופתנו — מה יהיו פניו — הקפ' לידל הארט — 46.

קפריסין

מלחמת ששת הימים — הקול' דא פוקיאך — 52, 53.

מאון האויריה הצרפתית בפרשת סואץ — 56.

קצין

דבר אל מפקדים — הגנ"מיר נ. רייזלי — 47.

סוגיית אימון הרגלים כיום — הברג' ו. באוצר — 48.

צארנא לשיטוט טקטי — רבי-סמל פ. ק. קלימן — 50.

קשר

סיוע-אוויר קרוב כיצד? — המיור א. ג. אואנס והק' ו. פ. וודרי — 46.

סיוע-אוויר טקטי הדוק — תולדותיו והתפתחותו — המיור ו. א. סוליבאן — 47.

חיל-רגלים במערכה חדישה — הגנ' סיר ר. גייל — 49 (11).

הדיביוזה ה"מחומשת" — 51.

צמד-סיירים — יחידת הסיור הטובה ביותר — הקפ' ס. נולטון — 51.

"קסדת-אלחוט" — תמונת השער — 52.

רגלים

סיוע-אוויר קרוב — כיצד? — המיור א. ג. אואנס וו. פ. וודרי — 46.

מבנה עוצבות בתקופתנו — מה יהיו פניו — הקפ' לידל הארט — 46.

לאופן הפעלת יחידות ה"רמנים" — הלויט' הקשיש מ. שפיידר — 46.

סוגיית אימון הרגלים כיום — הברג' ו. באוצר — 48.

החייל כצלף — ג. פ. אנג'לה — 48.

חיל-הרגלים במערכה חדישה — הגנ' סיר ר. גייל — 49.

תכנון אש ארטילריה — המיור ו. א. ואיט — 49.

הדיביוזה ה"מחומשת" — 51.

"קסדת-אלחוט" — תמונת השער — 52.

"כיצד אעצור את הטנק?" — המיור או. פיטע — 56.

- מלחמת ששת הימים — הקול' דאָפּוקיאָר — 52.
- חקר הביצועים — כיצד קם ומה פעל? — הד"ר ר. וו. מיטצ'ל — 53.
- דרך עלייתו של חקר הביצועים — הד"ר ד. וו. מיטצ'ל — 54.
- מסעיהמלחמה בסיני — משגי צדדיו — ב. פ. פול — 55.

תמרון

- לקראת יתר־הירות במערכת הצבא — הגנ"מיר ב. ט. וילסון — 47 (20).

תעשייה צבאית

- קליעי המערב — עד כאן? — ג'. וו. ר. טיילור — 56.

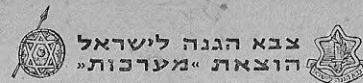
תרבות

- דבר אל מפקדים — הגנ"מיר נ. רייזלי — 47.

לסנויי צקלון

עם הופעת החוברת האחרונה לשנת 1957, ניתנת אפשרות לברוך את החוברות שהופיעו בשנת 1957 (מס' 46 — מס' 57). מחיר הכריכה 1000 פרוטמה.

את החוברות לכריכה יש למסור במנהלת „מערכות" (הקריה רח' ג' מס' 1 — ת"א) או לשלוח לת.ד. 7026 הקריה, ת"א, עד 1 באפריל 1958, ולצרף המהאת דואר מתאימה. מחיר כרך (כולל החוברות) 2,5 ל"י.

הופיע

ירושלים העתיקה

במצור ובקרב

מאת אהרן לירון (אלטשולר)

המחבר שהיה ממגיני הרובע היהודי בעיר העתיקה, מעלה בספרו פרשות מרתקות מחיי הרובע בימי המצור והקרבות. הספר נכתב בשלהי מלחמת השחרור על פי עדויות המגינים המרתקות והנוגעות עד לב ועל פי מסמכים ארכיוניים והוא מכיל פרקי חווי, אפיונות ועובדות מאלפות שטרם נודעו בצבור, ומלווה בתצלומים ומפות רבות. הספר נקרא במתח רב מראשיתו ועד סופו.

460 עמודים המחיר: 5 ל"י

הופיעה מהדורה מיוחדת לצבור הרחב של

ספר הבריות

מאת ד"ר י. מהריק וה"ר ש. כוכבא

הספר דן ביסודות הלכות ההיגיינה האישית והציבורית ושמירתן בבית ובחוץ, במהנה ובטיול, במיוחד בתנאי אקלימנו. הטכסט מלווה בשפע תמונות וציורים, ובמפה גדולה ומפורטת של גוף האדם.

400 עמודים. המחיר: 5.250 ל"י

מהדורה רביעית של הספר

שליחות עלומה

מאת מוניה מרדור

פרקי מבצעים מיוחדים במערכות ה"הגנה"

4 מהדורות מאז מאי 1957

336 עמודים המחיר: 5.500 ל"י

ס"י 1000
1000000

ישיבת חאני

הוצאת מערכות

ע"פ

חפזים סזי

חפזים סזי

חפזים סזי

חפזים סזי

חפזים סזי

חפזים סזי

חפזים סזי

חפזים סזי

חפזים סזי

חפזים סזי

חפזים סזי

חפזים סזי

חפזים סזי

חפזים סזי

חפזים סזי

חפזים סזי

חפזים סזי

חפזים סזי

חפזים סזי

דואר רשמי

צמח חיים
ק/168281
שרי ירושלים 103
יפו

צבא הגנה לישראל
"הוצאת מערכות"

הופיע

כיום סופה

סיפורו של איש-מילואים במבצע סיני

מאת שלמה בדר

תיאור מרתק של הימים המסחררים של מבצע קדש. ציור רבגוני ואנושי של חיל העם במערכה — על הדמיון יות המכונסות בתוכו מכל שכבות העם — בו ימצא כל אדם בישראל את דיוקני הקרבות המתוארים בכשרון ספרותי נדיר במתח ובכנות.

להשיג בכל חנויות הספרים בארץ.

מנויי "מערכות" יוכלו לרכוש הספר בהנחה בסניפי "מערכות".

1. תל-אביב — "מערכות" — נחלת בנימין 57, טל. 62855.
2. תל-אביב — "מערכות" — הקריה — רח' ג' מס' 1.
3. תל-אביב — ג. טריואקס — רח' הרצל 18, טל. 3746.
4. ירושלים — מ. טריגודה — רח' יפו בנין ג'נרלי.
5. חיפה — מ. רוזנקר — רח' ירושלים 21, טל. 67825.
6. טבריה — גזית בנין רסקו.
7. באר-שבע — ד. רודיק — רח' גרשון 19.

ההפצה לחנויות ספרים וסוכני ספרים ע"י

"מסדה" בע"מ, רח' הרצל 2, טל. 61088, תל-אביב.

"מסדה" בע"מ, רח' מרדכי בן הלל 1, טל. 5464 ירושלים.

"מסדה" בע"מ, רח' הרצל 61, טל. 3476, חיפה.